

WELAT

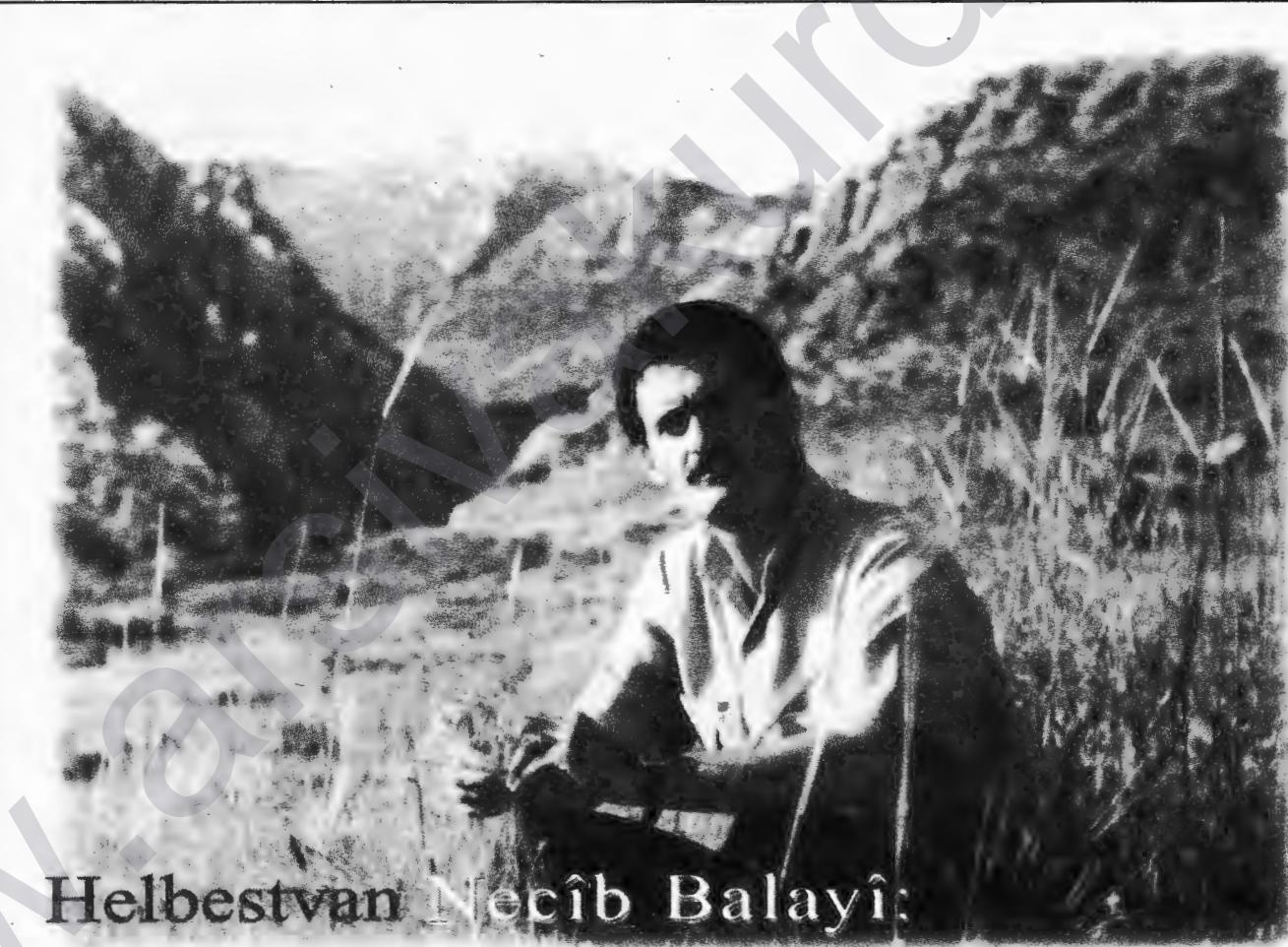
Li Lubnanê polîtîkaya dewleta tirk hate nîqaşkirin

Li dijî destdirêjiyê hevkarî pêwîst.e

Pişti Ewrûpayê êdî welatên ereb jî dixin warê konferansên li ser kurdan. Li dûv

Konferansa Qahîreyê, di dawiya meha gulanê de li Bêrûdê jî konferansek bi beşdariya gelek kesen navdar pêk hat. Di konferansê de hemû ąxifbêjan bal kişand ser xetereya ku bi destdirêjiyê dewleta tirk a li ser gelên herêmê pêk tê. Di dawiya konferansê de daxwaza bereyekê li hemberî vê destdirêjiyê hate kirin. Her wiha hate daxuyandin ku kana vê destdirêjiyê bîrdoza tûranî ye û şikenandina bandora vê bîrdozê jî bo azadiya gelê tirk jî pêwîst e.

Rûpel 3

Helbestvan Necîb Balayî

**Helbestvan nikare tevî karwana
întemetê biçe**

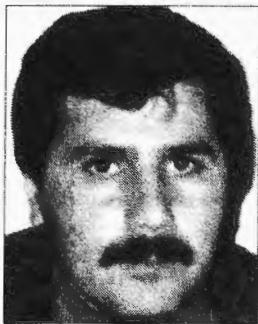
Rûpel 8-9

Heyveyîn bi Rojnameyanê Asûrî Sabri Atman re: Têkoşîna gelê kurd bandorê li gelên din jî dike - Rûpel 4

Pexşan - Kurdeki dilsoz û têkoşer: Menaffî Nadirê Elî - Rûpel 6

Nirxandin: Ayîn û dergûseke gerdûnî: Futbol - Rûpel 16

Sîrwan Rehîm: Yadî Şerefname Yaxud yadî zanist - Rûpel 11

SAMİ TAN

Azadiya Welat şaxen xwe li cihêن cur bi cur belav dike. Beramberî vê yekê, rojnameya me, di nava rojekê de tê berhevkirin. Lî di şerê qencî û xerabiyê de, dawiyê qencî bi ser dikeve.

Di gelek bîr û baweriyan de dualîzm heye. Li gorî vê bîr û baweriye qencî û xerabî digel hev dimeşin. Di ola Zerdeşti de jî ev yek xwe dide nîşan; xwedâyê qencyî Ahûramazda û yê xerabiyê Ehrîman e. Di ola İslâmî de hebûna Şeytên ji hêla hinek zanyaran ve mîna bandora heman baweriye tê nirxandin.

Di berhemê Ehmedê Xanî de jî, bandora dualîzmê diyar e. Bo nimûne, di Mem û Zînê de rola Bekoyê Ewan, yeksan e bi rola Ehrîman û Şeytên.

Di vê berhemê de ev gotinê Bekoyê Ewan baweriya dualîzmê baş rave dikan: (...)

*Her çendî bi xeber reqîbê wan bûm
Lêkîn bi nezer hebîbê wan bûm
Min ew ji dinê bi paş ve kêşan
Mu'tad-i kirin bi derd û êşan
Xweşî di dinê li wan bi derdan
Minqad-i kirin bi dax û derdan
Ew çende me dane wan siyaset*

*Heta weku bûn xwedan riyaset
Lewra me li derê wan xeber da
Heta ku serê xwe tê bi der da
Ew her du cîhan di bi hev hewî ne
Ev derre li derrê hev qewî ne
Heta weku ber nedî tu yêkê
Nabînî cu lezete jî yêkê
Ew derre bi wan me daye berdan
Kêşane bi aşîman ji erdan
Min daye wan bitun bihiştek
Wan dayiye min ji baxî, xiştek*

Bandora vê baweriye bi vê qasê jî namîne, di felsefeya marksist de jî, içar bi şeweyekî nû û bi navê "yekîtiya dijberan" derdiikeve pêşberî mirov. Di strana "Misto"de, Hozan Şivan Perwer bihevrebûna qencî û xerabiyê wiha tîne ser zimên: "Qencî û xerabî digel hev dimeşin. Tu çiqas bilind çedîkî, ew hewqas xerabiyê bilind dikan."

Niha hinek dikarin bibêjin, içar ew ji ku derket. Bi rastî jî di jiyanê de, mirov bi çavê xwe dibîne ku çawa qencî û xerabî azad e.

digel hev dimeşin. Wekînak mirov dikare rewşa gelê me bîne ber çavan. Li hemberî her gava ber bi pêş a gelê me, dagirkir jî zilma xwe pêpelûkekê zêdetir dîkin. Bo nimûne, di van rojan de rojnameya Azadiya Welat şaxen xwe li cihêن cur bi cur belav dike. Beramberî vê yekê, yekemîn car e ku rojnameya me, di nava rojekê de tê berhevkirin. Ev mînak jî berberiya qencî û xerabiyê diçespîne. Ji bili vê yekê gelek mînak hene ku digel hevbûna dijberan nîşan didin. Saziyen me yên ku di nava lepêñ dagirkiran de bejn û bala xwe bilind dikan, nîşana geşedana qencyî ne di nava xerabiyê de, mînakên berevajî jî hene. Îxaneta di nav refan de nimûneyen herî berbiçav in.

Di hemû baweriyan de tiştek heye ku em jî bi pê re ne; di şerê qencî û xerabiyê de, dawiya dawî qencî bi ser dikeve. Jixwe tişte ku xeraban rizgar bike jî dîsa qencî ye. Lewre kesê koledar jî ne azad e.

Asta nû ya şer mîzgîniya serxwebûnê dide

AHMET İVRENDÎ / BARTIN

K.T bi destpêka bîharê re dest bi cerd û êrişen hovane kir. Armanca artêşa tirk a herî mezîn, ew bû ku pêşî li ber serkeftina şerê gerîla û herêmên azad bigire.

Di destpêkê de bi êrişen artêşê xwest herêma Besta têxe bin destê xwe. Ji bo vê jî pêwîst bû şoresserê azadiyê ji herêmê paqîj bike. Ji bo vê yekê piştgiriya DYA û İsrâîl girt. Ji bo piştgiriya DYA û İsrâîl sedemên girîng hebûn. Yekemîn; her du dewlet hebûna xwe û bicikirina politîkayê împeryalî bi têkcûna şerê azadiyê ve girê didin. Ji ber Tevgera Azadiyê tevgereke serbixwe û azad e ku yekîtiya gelên herêmê dixwaze. Ji ber vê yekê ew Tevgera Azadîxwaz li ber daxwazên împeryalîstan astenga herî mezîn e û pêşketina wê, azadiya Kurdistanê, yekîti û serxwebûna Rojhilata Navîn e. Ev yek li dijî mafî mêtîngerî, siyonîzm û împeryalîzmî ye. Tê zanîn ku Rojhilata Navîn cihelkî pir dewlemend, bi alozî û stratejîk e.

Serdestî û hakimiyeta Rojhilata Navîn ji bo DYA û hevalbendê wê destpêka hakimiyeta Kafkasyayê ye.

Kurdistan, di Rojhilata Navîn de navenda dubendî û nakokîyan e. Hemû hêz (İngiliz, Fransız, Alman, DYA, İsrâîl, Rusya û hwd.) dixwazin li ser Kurdistanê bandorê bikin û hukmî xwe bidin meşandin. Her dewlebek, politîka û nêzîktêdayîneke wê ya

çareserkirina pirsgirêka Kurdistanê heye. Lî ev ji hev cuda ne. Polîtîkaya hin dewletan pelçiqandina şoreşê ye. Ya hinan, mîna Rûsyâ û hwd. aştiyek birûmet e.

Li hêla din Tevgera Azadiyê, ji bo serxwebûna Kurdistanê, di dawiya sedsalê de şoreşek herî dijwar dimeşîne. Li başûr û bakurê Kurdistanê bi ramyarî û leşkerî xêza berxwedanê kûr û berfireh dike. Ü bandora PDK-KT û împeryalîzmê binpê dike û dişî

Tevgera Azadiyê, ji bo serxwebûna Kurdistanê, di dawiya sedsalê de şoreşek herî dijwar dimeşîne. Li başûr û bakurê Kurdistanê bi konevanî û leşkerî xêza berxwedanê kûr û berfireh dike.

kîne. Jixwe tirsa dilê mêtîngeran ya herî mezîn jî ev yek e. Azadiya bakurê Kurdistanê, windakirina politîkayê li ser tevayê Kurdistanê, Rojhilata Navîn û Kafkasyayê ye jî.

Tevgera Azadîxwaz a Kurdistanê, bi vî awayî dibe ewlekariya azadiya Rojhilat û Kafkasyayê. Ji ber vê yekê DYA û İsrâîl bi hemû hêza xwe alîkaryê didin KT'ê. Ev yek têrê nake, balalafir û pîloten xwe jê re birêkirin.

Dîsa KT bi alîkariya împeryalîstan û siyonîzmî hin operasyonan li bakurê Kurdistanê, li herêma Botan û Amedê li dar xistin.

KT, ji bo hereketa Besta wiha dijot: "Li dû Amerikayê cara yekemîn KT operasyonê bi şev ji layêñ hêzên hewayî ve pêk tîne." Belê ev yek rast e. Lî belê ev yek bi xwe bi rastî rewşa KT'ê dide xuyakirin ku baweriya wê ya bi artêşê şikestiye. Ji ber vê yekî teknîkî derdixe pêşîya artêşê. Ev yek bi xwe dide diyarkirin ku KT ketiye ci tengasiyeke mezîn.

Fermandarê Artêşa Rizgariya Gelê Kurdistanê Cemal şerê Besta wiha dinirxîne: "Di şerê ku 10-11 rojan domand de bi esasî bi awayekî zêde teknîk bi kar anîn. Ev yek bi awayê "modela Amerikayê" dan meşandin. Sedemê vê guhartinê heye: Ya yekemîn, KT ji hêla leşkerî ve edî di bejayıye de rihet nikare di herêmê de operasyonan bike û bilebite. Ya duyemîn, stratejiya KT'ê ku heta niha bi navê "parastîna qadî" dimeşand, top avetiye. Ya sêyemîn; gerîla ji her aliyi ve li ser herêman hakîm e û hikmî azadiyê tê meşandin. Ya çaremîn; hereketa Besta, da xuyakirin ku gerîla di livbaziyan xwe de gihişîye asta xwe ya herî bilind û di şoreşê de bûye pola û xwendî takîkîn nû.

Serkeftina di şer de dê bandora xwe li her warî bide nîşan. Pêwîst e serkeftina leşkerî bi serkeftina ramyarî bê temamkirin. Ev yek bi xwe desthilatdariya gel e. Dem demeke dîrokî ye. Ev asta şerê gerîla mîzgîniya serxwebûnê dide.

Ferhengok

alîgîr: terefdar	betîlin:
asayı: normal	mefer: îmkan
avarîbûn: ji riya xwe derketin	mîhrîcan: festival,
aya: gelo	moxîl: cureyekî bêjingê
bawermend: mumîn	nâvgîrkîn: pêşkêşkirin
ber: kevir	newa: awaz, melodî
berz: bilind	perestgeh: cihê ibade-tê
cebirandin: kelijandin	peywendî: têkilî, danûstandin
derbîtin: ifadekirin	pêdîvî: pêwîstî
dedyik: hêlekan (salincak)	pêxer: pêşir (yaka)
dikkîroşk: tîrsenok	qutîn: hevrîsim (ipek)
êsta: niha, nika	qewîff: talep, tembih
gemaro: ambargo	rîl: daristan
gerdûnî: cihanşîmûl (evrensîl)	salebend: kevirên rêzkirî
gorepan: qad, meydan	salewext: salane
havîbûn: derketî, henderanî	sewt: deng, hes
hemwelatî: vatandaş	spêd: berbang
hest: hîs	strûş: xweza, tebîet
jêderk: çavkanî	sotandin: şewitandin
kelijandin: kaynaştırma	tendurîst: silhet
ketîna edrî: jîxweçûn, trans	xwîrist: sirûş, tebîet
kêse: mesele, arîse	vegotin: anlatmak
leçtyîn: mesref	yarîgeh: cihê lîstîkê
lêkdayî: hevgirtî, lihevxitî	yeksan: bi qasî hev (eşit)
mandibûn: westîn, unîversite	vederîkîn: sîrgun
	zanko: zanîngeh,

Li Lubnanê polîtîkaya dewleta tirk hate nîqaşkirin Li dijî destdirêjiyê hevkarî pêwîst e

Di konferansê de hemû axîfbêjan bal kişandin ser xetereya ku bi destdirêjiya dewleta tirk li ser gelên herêmê pêk tê û daxwaza bereyekê li hemberî vê destdirêjiyê hate kirin. Her wiha hate daxuyandin ku kana vê destdirêjiyê bîrdoza tûranî ye û şikenandina bandora vê bîrdozê ji bo azadiya gelê tirk jî pêwîst e.

Bi vexwendina Komîteya Parastina Doza Ermeni û PKDW'ê bi navê "Xetereya siyaseta warberfirehkiyê ya Tirkîyeyê" konferansek li dar ket. Konferans li serbajarê Lubnanê Bêrûdê di navbera 29 û 30'ê gulanê de bi beşdarî gelek siyasetmedar û zanyarêni ji welestan wekî Kurdistan, Ermenistan, Yewnanistan, Sûriye û Lubnanê pêk hat.

Her wekî ji navê konferansê ji diyar e, amadekarê konferansê xwestin bi vê çâ-

Dr. Manuel Hestretyan, Serokê PKDW'ê Yaşar Kaya, Dîroknas û Endamê PKDW'ê Cabar Qadir, Mamosteyê Zanîngeha Yewnanîstanê Prof. Xirîsto Dols Yarolîdis, Prof. Dr. Josef Josef (Zanîngeha Kibrisê), Zanyarê Bûlgarî Dîmitso Dtişîşmîd Jiyef, Lîkolinerê Kurdêne Sovyetê Dr. Şeref Aşîryan.

Konferansa Bêrûdê, pişti rawestîna rîzgirtinê û xwendina sirûdên neteweyî yên Lubnan, Ermenistan û Kurdistanê, bi axaftina Serokê Parlementoya Kurdistanê li Derveyî Welêt Yaşar Kaya dest pê kir. Serokê PKDW'ê Kaya di axaftina xwe de da zanîn ku Osmanî û Tirkîye ji bo jinavîhilanîna gelan dest davêjin politikaya vederkirin û tevkuştinê. Pişt re ji wî diyar kir ku dewleta tirk dixwaze bi êrşîn xwe yên li ser tevgera kurd a azadîxwaz xwe bigihîne nefta başûrê Kurdistanê û Iraqê parce bike. Serokê PKDW'ê di dûmahîka axaftina xwe de xwest ku hemû kes ji bo çareseriya kîşeya kurd pî deynin ser dewleta tirk.

Pişti axaftina Serokê PKDW'ê Yaşar Kaya ji Partiya Taşnaqê Rafî Semersiciyan peyivî. Wi got ku dewleta tirk li ser mantalîteya sitemkarî û desthilatdariyê, li vî welati raye ne di destê siyasetmedaran de ye, lê belê di destê leşkeran de ye. Berpirsê Partiya Taşnaq Semersiciyan da zanîn ku ew dê hê zêdetir pî bidin ser dewleta tirk, da ku ew qirkirina li ser ermenan li xwe mikur bê û erdê ermenan li wan vegerîne.

Li dûv Semersiciyan, içar Wezîrê Lubnanê Mîsel Îde hat ber kursiyê. Ew jî li ser metirsiya ji ber destdirêjiya dewleta tirk a li ser erdê ereban û têkiliya wê dewletê bi dewleta İsrail re sekini. Li gorî Îde, armanca dewleta tirk ev e ku ava çemî Ferat kontrol bike û bi tevgerên leşkerî yên ku digel İsrailê pêk tîne, gefan li Lubnan û Sûriyeyê bixwe.

Wezîrê Lubnanê diyar kir ku ev politîka ji bo dewleta tirk bi xwe jî rîbazeke xeternak e, lewre dîrok nîşan dide ku gava dewleta tirk dijminatiya cînarîn xwe yên erab bike, cih li xwe jî teng dike.

Di konferansê de hemû axîfbêjan bal kişandin ser xetereya ku bi destdirêjiya dewleta tirk li ser gelên herêmê (kurd, ermen, ereb, yewnanî, bulgarî, rûsî, kibrisîyan) pêk tê û daxwaza bereyekê li hemberî vê destdirêjiyê hate kirin. Her wiha hate daxuyandin ku kana vê destdirêjiyê bîrdoza tûranî ye û şikenandina bandora

Yaşar Kaya

vê bîrdozê ji bo azadiya gelê tirk jî pêwîst e.

DI KONGREYÊ DE EV BIRYAR HATIN GIRTIN

1) Gelên navçeyê, destdirêjiya dewleta tirk li ser maf û xaka gelên herêmê wekî xetereyeke mezin dibînin.

2) Divê hemû gel ku bi vê destdirêjiyê re rû bi rû ne, hêza xwe bikin yek.

3) Dîtina rîbazeke hevpar ji bo hevkariya van gelan pêwîst e.

4) Divê naveroka vê politikaya dewleta tirk ji cîhanê re bê eşkerekirin û li gorî zagonen navneteweyî bê şermezarkirin.

5) Pêwîst e, dewleta tirk qirkirina ermenan li xwe mikur bê, ji bo zirara ku daye vî geli tezminatê bide, erdê gelê ermen lê vegerîne.

6) Beşdarê konferansê xwestin ku dewleta tirk êrîşa li ser gelê kurd rawesîne, mafîn gelê kurd ên rewa bêne pejirandin û ji kîşeya kurd re çareseriyeke siyasi bê dozandin.

7) Di konferansê de hevkariya Tirkîye û İsrailê ku xetereyek e li ser pêşeroja gelên herêmê, hate şermezarkirin.

8) Beşdarê konferansê di pêşerojê de ji li ser mijarîn siyasi û leşkerî yên li herêmê, lidarxistina çalakiyên bi vî rengî pêwîst dîtin.

WIJDAN DÊRIKÎ / BÊRÛD

Merkîp Duge

HADEPa Amedê, roja 7ê pûspera 1998'an Kongreya xwe ya 2. li dar xist. Kongre bi axaftina Serokê HADEP'a Enqereyê Kêmal Bûlbûl dest pê kir. Bûlbûl got "Dewleta tirk dixwaze HADEP'ê di hilbijartina giştî de ji gel dûr bi xe. Çeteya Susurlukê iro jî li ser kar e, dewlet ji hevalê van çeteyan e." Ligel rîkoxistinê welatparêz heyeteke biyanî ku diya gerîla Eva Junke jî di nav de bû beşdarî kongreyê bûn. Rapora şaxê ji hêla Serokê berê Mansûr Reşîtoğlu ve hate xwendin. Wekî serê nû, M. Zeki Doğrul hate hilbijartin.

Rojnameya Frensi Liberation, van rojan di rûpelên xwe yên çand û hunerê de cih dide filmekî kurdî. Ji bo filmê ku Huner Salîm derhênerê wê ye, rojnameya navdar agahîyen wisa radigihîne xwen-devanên xwe: "Komedîya Huner Salîm civaka kurd a li Fransayê bi awayekî mîzahî û bi şeweyleke rasteqînî radixe ber çavan. Hezkirina welat û militanî di film de berbiçav in. Derhêner di film de Kurdistanêneke serbixwe xeyal dike. Li gorî film ji bili kurdbûnê, her maf di destê kurdan de heye"

Ji aliye "Weqfa Çanda Kurdi" ve, li Basela Swîsreyê bi navê "Komeleya Çandî ya Swîsreyî û Kurdistaniyan" bi armanca ku kurd xwe ji aliye çandî, civakî û siyasi ve bi rîkoxistin bikin, hate avakirin. Di vekirina komeleya ku ji layê gelek Swîsreyîyan ve hate piştgirîkirin de, ji rîveberiyê Misto Gowan ragihand ku komeleye ji layê hikûmetê ve hatîye nasîkirin. Her wiha di vekirinê de nûnerê ERNK'ê ji axîvî û got ku ew vê vekirinê pîroz dikin û ji bo piştgirîyê ci ji destê wan were, ew dê bikin.

Rojnamevanê itali Dîno Frîsullo ku di Newroza îsal de li Amedê ji layê hêzên tirk ve hatîbû girtin û pişt re hatîbû berdan, da zanîn ku ew dê ji bo doza xwe ya li DGM'ya Amedê ku wê roja 16'ê pûşperê pêk were, 13'ê mehî were Tirkîyeyê. Frîsullo daxuyand ku heger dewleta tirk ji bo hatina wî bibe asteng ew dê wan ji cîhanê re gîlî bike. Frîsullo wiha got: "ji bo ku têkiliyên di navbera Tirkîye û İtalyayê de qut bibin, min gelek pêşniyaz li rayedarêni itali kirine"

Cabar Qadir

lakîyê balê bikişinin ser siyaseta dagirker a dewleta tirk, a têkildarî Rojhilata Nâvîn, Balkan û Kafkasan.

Bernameya konferansê Li Hotelâ Su-merland dest pê kir.

Tirkîye dixwaze Ava Feratê kontrol bike

Kesênu ku beşdarî konferansê bûn ev bûn: Wezîrê Lubnanê Mişel Îde, ramyar û lîkolînerê İslâmî Dr. Huseyîn Şerefîn, Rêveberê Zanîngeha Lubnanê Dr. Welid Ebdurehîm, Endamê Domaya Rûsyayê Konstantin Zadolîn, Bergeştmendê Serokatiya Rûsyayê Etranîk Nehramîyan, Profesörê Zanîngeha Yerîvanê Prof. Dr. Robin Sefesîyan, Profesörê dîrokê di Zanîngeha Stîpankirt (li Karabaxê) de Filadîk Hakopîyan, Mamosteyê Beşa Lîkolînen Rojhilatî ya Zanîngeha Moskovayê

Rojnamevan—Nîvîskarê aşûrî Sabri Atman: Têkoşîna gelê kurd bandorê li gelên din jî dike

Alayê Hemîdiye bi piranî ji kurdan hatibû avakirin. Hemû kes bi qirkirina ermeniyan dizane, lê her kes nizane ku di vê qirkirinê de bi sed hezaran aşûrî jî hatine kuştin. Mafê tu kesekî/ê nîn e ku dîroka nêz veşerê û rastiyen bide veşartin. Carinan hinek ji rûpelên dîroka miletan dibe ku ne pak bin. Divê ew gel, wan rûpelên dîroka xwe nas bike û dersan jê bigire.

Pirsgirêkên rewşenbîrên aşûriyan her dem bala min kışandine. We-kî hûn jî zanin, oldar û dêrên we, ji bo parastina ziman, tore, çand, nivîsi-na dîroka we û serokatiya politik, xwedî rolên taybeti bûn. Ew rola oldaran iro jî berdewam e, an na? Rewşa aşûriyan ji aliyê birêveberiya politik çawa ye?

◎ Berî ku ez pirsên we di zikhev de bîbersîvinim, ez dixwazim bîr û baweriya xwe li ser rewşenbîriyê bînime zimên. Bi baweriya min, kesen ku bi tenê unîvesite kuta kirine û pirtûk nivîsine têr nake ku bikevin kategoriya rewşenbîran. Ew dîkarin zane bin, lê zanebûn tenê têrê nake ku, ew bibin rewşenbîr. Ez ji kesen ku zanebûna xwe ji bo berjewendîya gelê xwe xistibe hereketê û gelê xwe ronî bike rewşenbîr dibêjim. Mixabin rewşenbîrên me yên bi rengî hindik in. Ji ber vê yekê jî karêne me yên li ser zimên, wêje, dîrok û lêkolînê li ser rewşa gel a sosyolojik û psîkolojik nayêne kirin. Bi şeweyekî din ku ez bêjim, di vî warî de em têra xwe hejar in. Li welatê aşûriyan ê bav û kalan Mezopotamyayê, dewletê serdest, bi cureyen hov nêzî me bûne. Pêñûsêni di destê me de şikandine û bi qedexekariyê xwestine rê li ber ronîkirinê bigirin. Lê dîrokê nîşan daye ku rê li ber ronîkirinê nayê girtin. Li hemberî van tengasi û pirsgirêkan jî, divê bê gotin ku hejmarek rewşenbîrên aşûrî li welat û derveyî welêt hene. Di nav wan de danûstandin her ku diçe xurtir dîbin. Ger di pêşerojê de em bikaribin hêza xwe ya rewşenbîrî bêhtir birêxistin bikin û kanalîzeyî cîhekî bikin, dê gelê me jê sûdêne berbiçav wergire.

Dêr û oldarêne me ji bo parastina ziman û çanda me bi rolêne mezin rabûne. Di eslê xwe de ev kar, pêwîst bû ji aliyê dezgehêne hemdem ên sîvîl ve bîhata meşandin. Ji ber ku wisa nebû, vê yekê aliyê negatif ji bi xwe re anî holê. Ev bêrêkû-pêkî li gelek deveran bûye sedem ku aşûrî-sûryanî mîna komikeke olî bê dîtin. Dêra Ortodoksên sûryanî bi kar û xebata xwe hewl dide ku rê li helandina mirovîn me yên li derive bigire. Lê her ew dêr, yanî Dêra Ortodoksên Sûryanî bi rola xwe ya iro, li pêşîya politizekirina aşûrî-sûryanîyan jî astenga her mezin e. Li aliyê din hejmareke oldarêne me yên pêşverû hene ku ew alîgîrêne dezgehêne modern in.

Di 30 salêne dawî de hejmareke mezin ji aşûriyan derket derveyî welêt. Li derveyî welêt, pirsgirêkên we yên herî mezin ci ne?

◎ Ez, berî vê bi çend salan li Alman-yayê, li mala hevalekî xwe bûbûm mîvan. Li wir pîrejinek hebû. Min jê pirs kir: "Ma tu bêriya gundê xwe dîki, an na?" Ew hinekî ponijîbû û bi çavên tiji hêstir wisa bersiva min dabub: "Ax lawo! Ez naxwazim ku şevêne res û tarî cihê xwe bidin rojê û roj hilê. Ji ber ku pişî koçkîrina me ji warê bav û kalan, şevêne tarî bûne dostêne min yên herî mezin. Bi roj welet ji bîra min dernayê. Di şevan de bi wê hesretê ez bêhiş dîkevîm û dîcîm cîhana xewn û xeyalan. Her şev di xewna xwe de, ez li gundê xwe me. Li nav xizm û dostêne xwe me. Li aliyeke berxen me, li aliyê din çandin. Ez qet naxwazim ji wê xewa mirinê, ji nav xewn û xeyalêne xwe yên şerîn hişyar bibim. Ji ber ku her hişyarbûn mirin e. Cendekê min li Alman-yayê, lê rihê min li welêt e. Xwezi şevêne tarî cihêne xwe nedana rojê. Ax û heyâ mirinê ax...."

Belê, gava wê pîrejinê wisa got, ez mat mam. Hînekî jî bûm şirîkê kesêren wê. Wê kîliyê pirtûka Dîdo Sîtoroyo hate bîra min, ku tê de qala reng û çandêne li Anatoliyayê û nakokiyêne hâtib û naderxistin dike. Min jî mîna Sîtoroyo bi mîlyonan nifir li wan xwînrejan

barandin. Belê, gelê aşûrî ne bi dilê xwe koçî cihêne din kir û bû penaber. Eş û pirsgirêkên xeribiyê pir in. Felata ji vê rewşî herdem tê munaqesekirin û ev bi xwe ji pirsgirêkeke mezin e. Aşîmîle û windabûna çandekê li vir pirsgirêka herî mezin e.

Em çawa dikarin van pirsan û pirsên bi wan ve girêdayî çareser bikin? Bi baweriya min, divê em li ber xwe bidin, çanda xwe ji bir nekin, bi zimanê xwe qise bikin; wan bi pêş bixînî, têkoşîna xwe

xurt bikin û berê hêza xwe bidine welêt, bi têkoşînen wir yên mirovahî ve bikin yet.

Xwendevanên me te ji programên li ser aşûriyan yên di MED TV de û dîtînen te di der heqa dostaniya kurd û aşûriyan nas dikin. Danûstandinîyen iro di nav kurd û aşûriyan çawa ne? Ji bo xurtkirina dostaniya nav her du gelan, hêvî û daxwaziyêne we ji hêz û rewşenbîrên kurdan ci ne?

◎ Divê di serî de bête qalkirin ku, di nav her du gelan de bûyerên nexweş derbas bûne. Iro jî em êşa wan dikşînin. Kesekî/e aşûrî pîrî caran sedema mihacîrbûna xwe, bi zîlm û tadehiya kurdan û misilmanan ve girêdide. Ew heya devekerê di dîtina xwe de ne şas e. Kurd û aşûrî bi hev re li Mezopotamyayê dijîn. Ev herdu gelên bira, bi plan û politikayê qirêj ên dewletê dagirker,

li paş mane. Paşê jî ol perestî peyda kiri-ne. Paşdemayîn û na-kokiyêne olî kirin navgîn û her du gel bi hev dane şikandin. Bi taybeti dewleta Tîrkiyê di vî warî de bi roleke mezin rabû. Tîrkiyê, çandêne ciyawaz ne mîna dewlemendian, lê wekî tehdiyene mezin li pêşîya xwe dibîne. Wekî tê zanîn, kurdan mîna dewlemendian, lê wekî

tehdiyene mezin li pêşîya xwe dibîne. Lewre jî, kurdan mîna "tîrkîn çiyyâfi" ermenî û aşûriyan jî "gawir, firotî" dibîne. Bi vê yekê mîneyî gelê tîrk jî tevlîhev kir û civat jahr da. Bi baweriya min, ci kurd, tîrk, ermenî û aşûrî, divê em tev li dijî vê jehrdîyanê rawestin.

Berî ku em werin ser danûstandina aşûrî û kurdan, divê di serî de, em rastiyen bipejîrîn. Di nav her du gelan de şik hene. Ne şik bi tenê, lê belê bûyerên tehl û nebaş jî qewimîne. Alayê Hemî-

KURTEJİYANA SABRÎ ATMAN

Sabri Atman bi eslê xwe Torî ye. Di sala 1958'an de ji dayik bûye. Pişti dibistana navîn, mecbûr dibe ku derkeve derveyî welêt. Atman pênc salan li Awisturyayê dimîne, peyre derbasî Swêdê dibe. Dema ku li zanîngehê beşa aboriyê dixwîne, di ber re jî di kovar û rojnameyê aşûrî û swêdiyan de nivîsên wî têne weşandin. Atman di nav Partiya Cep a Swêdê de endamekî çalak e û her wisa pirtûk û têzên wî bi swêdî jî çap bûne. Vê dawiyê bi navê "Assyrier" pirtûkeke wî derçû. Di vê pirtûkê de pêvajoya 30 salan ku aşûrî tê de ne derbas bûne hatiye nîrxandin. Atman niha jî amadehiya pirtûkeke ku li ser fermanê aşûriyan e, dike.

Mezopotamya Özlemi
Sabri ATMAN

diye bêhtir ji kurdan hatibûn avakirin. Hemû kes bi qirkirina ermeniyan dizanîn, lê her kes nizane ku di vê qirkirinê de bi sed hezaran aşûrî jî hatine kuştin. Bila tu kes hêvî neke ku em ê kurdên olperest û paşverû, xwînrej û xayîn efû bikin. Mafê tu kesekî/e nîn e dîroka nêz veşerê û rastiyen bide veşartin. Ji ber ku em êşa wan rojan iro jî li muhacîriyê dîkişînin. Car caran hinek ji rûpelên dîroka miletan dibe ku ne pak bin. Divê ew gel, wan rûpelan nas bike û dersan jê bigire. Hêviya min ev e ku peyvîn min, mîna hedefgirtina kurdan neyê nîrxandin. Kurd û aşûrî du gelên bira ne. Gelê aşûrî li hemberî kurdên paşverû û xwînrej helbet bêdeng namîne. Li hemberî wan em dê bi birayên xwe yên kurd re têkoşînê bidin. Divê ez vekirî bîbêjîm: Hereketa kurdan a serxwebûn û azadiyê dostê aşûriyan yê herî mezin e. Jixwe gava mîrov vê serfildanê tenê bike male kurdan şas e. Gava têkoşîna kurdan tune be, ne kurd tenê, aşûrî jî, heyâ cihekî tîrk jî azad nabin. Bi têkoşîna kurdan, gelê kurd jî pêştir dikeve, xweşiktir di be, bêhna xwe û hêviyê nû belav dike. Jixwe hûn jî dizanîn ku bêhna xweş tu sînoran nas nake. Li dora xwe belav di be. Em aşûrî jî bi vê bêhna xweş, kîfxweş in. Em li benda rewşenbîrên kurdan in ku ji bo pêşxistina dostaniya me kar bikin. Em her du alî jî divê zanînê li ser listikîn dagirkeran belav bikin û hevkariya di nav xwe de xurtir bikin.

HEVPEYVİN: GABAR ÇIYAN

Rêzimanê kurmancî

SAMÎ BERBANG

- Wane 15 -

Cînavkên nebinavkirî:

Ev cînavk cihê tiştên nenas digirin. Ji ber vê yekê ji wan re ‘cînavkên nediyariyê’ jî hatiye gotin. Dema mirov bîbêje: ‘Kesek hat.’ Li vê derê ‘Kes’ cihê tiştêkî digire, lê reng û şeweyê wî tiştî ji hêla me ve nayê zanîn. Gava ‘Yekî bizina me dizîye’ bê gotin, li ser kesê ku ew kar kiriye ku agahiyêni mirov nîn in. Lê yek heye ku ew kar kiriye. Cînavkên nebinavkirî gelek in.

Yek, hin, tu, kes, kesek, her ewk, çik, filan, bêvan, giş, hemû, her yek, mirov... çend heb ji van in.

Ev cînavk jî wekî hemû cînavkan ditewin; hinek ji wan li gorî zayendê, hinek jî li gorî mîjera xwe ditewin. Bo nimûne, cînavka ‘yek’ li gorî zayendê ditewe, ji ber ku hejmara wê bi sînor e, mirov nikare bike pirjimar. Yanê em dikarin bibêjin; ‘Yekî nan xwariye.’, ‘Yekî nan xwariye.’ Lê çenâbe ku em bibêjin ‘Yekan na xwariye.’ Lê mirov dikare bîbêje, ‘hinan nan xwariye.’

Ev cure cînavk hem dîbin kirde, hem jî dîbin bireser. Bo nimûne dema yek bîbêje: ‘Yekî yek dîtiye.’ Li wir ‘yekî’ kirde û ‘yek’ jî bireser e. Her wiha dema bibêjin: ‘Hinekan ji hinekan re

gotiye were vir.’ Li vê derê yekî, ‘hinekan’ a di serî de kirde û ya din jî bireser e.

Mirov dikare bi çend mînakan dawî li vê mijarê bîne.

Hin dîkin, hin jî dixwin.

Tîstek bi kesî nebûye.

Kes bi kesî re naçe.

Guhê xwe nede gotina, filan û bêvanî.

Ewko ji min re got, neçe.

Ewkê mala xwe bar kiriye.

Cîko navê xwe ji min re negot.

Kuro te bi xwe re çik jî neanî.

Kesî tu tîst neda.

Tuyan (tiwan) ji te re negot?

Hemû tênen li me diqelibin.

Gis li benda keysa xwe.

Mirov dikare wisa binivîse.

Yekî ji yekê re got, meçe!

Cînavkên xweditye

Di kurdî de bi serê xwe cînavkên xwediyê nîn in. Lê belê vegetandek û hin cînavkên bireser digihêjin hev, ji wan cînavkên xwediyê pêk tênen. Van cînavkan re Resîdê Kurd ‘bernavêñ arzî’ gotiye, Celadet Bedirxan jî jê re ‘Cînavkên Xwemalîn’ dibêje.

Cînavkên xwediyê ev in:

Vegetandekên binavkirî /-a/, /-ê/ û /-î/ digel cînavkên kesane yêntewandî; min, te, wî/wê, me, we, wan, cînavkên şanîdanê vî/vê/van, cînavka xwe, cînavkên berbihev in; hev û êk tênen û van cînavkên xwedityê pêk tînin:

a min, a te, a wî/wê, a me, a we, a wan

a vî, a vê, a van

a xwe

ê min, ê te, ê wî/wê, ê me, ê we, ê wan

ê vî, ê vê, ê van

ê xwe

ên min, ên te, ên wî/wê, ên me, ên we,

ên wan

ên vî, ên vê, ên van

ên xwe

ên hev, ên êk

Her wekî ji mînakê jî diyar e, cînavkên berbihevîn ‘êk û hev’ bi tenê piştî ên tênen, ji ber ku pirjimar in, mirov nikare li nik cînavkên yekjimar wan bi kar bîne. Pirsa cînavkên xwedityê jî bi alîkariya cînavka pîrsiyariyê ‘kê’ têkirin. Ev vegetandekên navborî dikevin ber kê û pirsa xwediyê tiştêkî dîkin.

Ev xanî yê kê ye?

Ê min e.

Ev keçik a kê ye?

A min e.

Ew birayêñ hev in?

Belê, yêñ hev in.
Xwe pénûs a te ye?
Belê, ya min e.

Li ser rastnîvîsa vegetandekên ku bi serê xwe tênen nîvîsên divê me têbîniyekê deyîn. Di nava hevokê de heke peyva berî vegetandekê dengdêr be, berî vegetandeka serbixwe ‘y’ tê û ew dîbin ‘yê, ya, yêñ’. Ji bili van bi hin cînavkên din bireser jî dikevin ber vegetandekan û cînavkên xwedityê yêñ nû pêk tînin. Bo nimûne cînavkên nebinavkirî hin, kesek, yek jî dema li pey vegetandekê bêñ, cînavkên xwedityê; a yekî, a yekê, a hinan, ê hinan, ên hinan, a kesekî, ê kesekê, ên kesekî tênen himatê.

Cînavka girêkî

Cînavka girêkî du hevokan bi hev ve girê dide. Bo nimûne: Min mirovek dit, ew mirov birayê hevalê min derket. Mirov dikare van her du hevokan bi alîkariya cînavka girêkî ‘ku’ bi hev ve girê bide. Mirov ku min dit, birayê hevalê min derket. Tiştê ku te ji min re got, rast derket. Ev cînavk li hin cihan dibe kirde, li hin cihan jî be bireser.

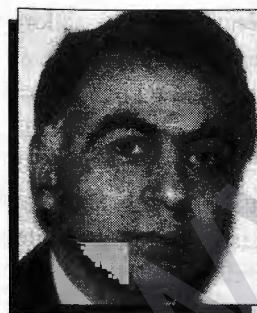
Kesê ku ez dîtime, giliya min kiriye. (kirde), Keçika ku te dît, ji gundê me ye. (bireser)

Xaniyê ku te kîrî, li taxa me ye.

Darêñ ku we birîn, ên me bûn.

**Cîhanêke nû,
jiyanêke birûmet!..**

MEDENÎ FERHO

Ev bangâ cemawera kurd e ku bi dilekî çarpareyî di nava raperîneke zexim û bîhêz de ye. Lele û zincîren stuwe xwe dişikîne, kelepçeyêni li ser dilê xwe parce dike. Kevneperestiya bi sedan salan ku li ser anserî xaka Kurdistanê tovê xwe reşandiye, bi tevrik, bi mer, bi gêsin û das û qeynaxan ji qurm diqelîne. Dilopên xwîna xortan, bost bi bost li ser zemînê cografya Kurdistanê hatine rijandin, her dilop helbestek e. Her qîrîn romanek e ku di valahiya stana Kurdistanê de belav dibe. Hêr dilop, her bang, her qîrîn!..Gulpareyek e di fizika atomê de...

Xeleka dojehî ketiye qonaxa têkçûnê.

Kes nikare xwe wekî ‘humanîstê radîkal’ bide xuyakirin. Helwesta stûxwarkirinê ye, jehr û kurmitiya bi sedan salan e, ku di serdilê mirovê Kurd de rûniştiye. Kunêr, birîna xedar ku di xafika destê mirovê Kurd

de hatiye vekirin. Derman!..Di pevçûn û şer de ye, ne di xwe veşartîne de ye. Derman, di raperînê de ye, ne di ketina qul û qewêran de ye ku tro, ‘man û neman’ di masetê de ye.

Ku her roj, her danê rojê, ji awirêن xortan çîrîskîn ku ber bi hinarkên ruwan diwerivin, mîna xemla bûkanî û zavatî xwe berdidine gewrika xirîqê.

Mirin!..Ne dengê dewsa helbestvanekê ye ku bi bê dengê tê, li qeraxên Dîcle û Ferat radiweste. Mirin!..Keliha beşûsbûna li ser lîvîn Zilan in, ku di mesîl gelîyen Kurdistanê re xwe berdidine nava Dîcle û Feratê, nemane gotin û xêzikên Ahmed Arif ku mirov bikaribe bibe humanîstekî radîkal.

Edî nefesa dot û xorten Kurdistan li ser stana Kurdistanê kûlîlk vedane.

Edî gulşîranî, bûne xezik û çarînên das-tanî, li guzergâha gerdûna Kurdistanê ber bi cîhanê belav dîbin. Stran û dilojarê tevlî hevûdin bûne. Dîlok û Lelân!.. Bi îxanetê re astî jiyan nemaye. Mîna reş û spî...Du tiştê beramberî hevûdin ku qet li hevûdin nakîn, li dijî hevûdin in. Bi hevûdin re şer dîkin. Ya reş an spî.

Ya rizgarî yan jî mirin!..Humanîzm, rastî bayê nîska ye, xiyanet xwîn e, hêstirêñ jînêñ

bî, giřî û xirîq, xirîqa zarokên sêwî ye...Bêzarî, şeprizeyî, perîşaniya koçberiyê ye. Hawar û figan!...

Du peyvîn ku di wêjeya devkî ya kurdan de bingeh in.

Mixabin di wêjeya kurdî ya hemdemî de cihê xwe negirtine. Kengî wê bigire ne diyar e. Kî wê hewl bide ku wêjeya kurdî ya hemdemî bihûne. Ne teşîrîsên me hene, ne tevndarêñ me hene, ne arpêjîn me hene. Eger hosta nebe, avakirin pêk naye...Pêk were jî ne bi rêkûpêkî ye!.. Ne hew qasî!..

Li xwe pîrsîna dil dest pê kiriye. Roj hiltê, naçe aval!..Tîrêjîn rojê di nav rewâ erdê de, tov û bizrê jiyanêke bi rûmet, cîhanêke nû mîna xêzikên helbesten ku bi lerizandina lîvîn evîndaran têne tewirandin, dihûne. Riştina teyrê baz di ser zinarê li hemberî ces-tên ker û lal, xuşêna herka bayê nû diwelîne.

Hêvî!..Hêvî ketiye qonaxa darmistonkê...

Damistonka ku di geşkirina agirê paşerojan de nebe, nikare têhînika agir jî bistîne. Gelo pêdivî bi lîstika ‘bizdimbadim’maye?

Teqîna cografaya ku bi giştî dest pê kir, pîrtük dibine helezâ paşerojan...

Kurdeki dilsöz û têkoşer:

Menafî Nadirê Elî

Malbata Menafî Nadirê Elî, di dema Cumhuriyetê de ji ber zilm û zora dewletê berê xwe dide Rûsyayê û li Nahçivanê bi cih dibe. Di sala 1986'an de bi vebûna tixûbên ûran û Nahçivanê re hatin û çûyin hêşantir dibe. Menaf, di vê demê de bi kurdên welatparêz ên diçin û têkiliyê datîne û bi vî awayî hestêni wî yên welatparêz xurtir dabin.

Piştî vê serdemê bi bîr û baweriyeke xurtir dest bi xebata bo şoreşê dike. Ew, 1991-1992'yan diçe Bakûyê û li bajarê Songaitê dibe midûrê polîsên trafikê. Piştgiriya rojnameyeke kurdan dike. Lê di sala 1996'an de bi hevkariya kontrayêñ tirk û azerî tê kuştin

Menafî Nadirê Elî 18.12.1950'î li Ermenistâne, li gundê Neciliya Jêr ku bi ser nehya Masisayê ve ji dayik bûye. Masisa jî bi ser Erivanê ve ye. Menaf zarokekî malbateke rîncber e. Ew dibistana seretayî li gundê lê ji-dayikbûye diqedîne. Menaf, dibistana navîncî û amadehî bi serkeftî diqedîne û di sala 1967'an de li bajarê Solingradê ku li Kazakistanê ye, dest bi Zanîngeha Polîteknîk dike. Peyre di sala 1972'yan de besa endazyariya veguhêzkariyê (nakliyat mûhendisliği) kuta dike.

Bi pey qedandina perwerdehiya xwe re vedigere Masisê û li dora salakê li wir dixe bîte. Xebata wî ya vê derê bi pişeyâ wî ve têkildar e. Menafî Nadirê Elî di sala 1973'yan de bi malbata xwe re li bajarê Nahcivana Azerbaycanê niştech dibe. Li Nahcivanê dest bi peywira polisiya trafikê dike.

Di sala 1986'an de bi vebûna tixûbên ûran û Nahçivanê re hatin û çûyin hêşantir dibe. Menaf, di vê demê de bi kurdên welatparêz ên diçin û têkiliyê datîne û bi vî awayî hestêni wî yên welatparêz xurtir dabin. Piştî vê serdemê bi bîr û baweriyeke xurtir dest bi xebata ji bo şoreşê dike.

Di dema, şerê Azerbaycan û Ermenistanê de, Heval Menaf ji nako-

kiyên di navbera her du dewletan de sûde werdigire û xebatên geleki bîkîr dike. Di vê navê de welatparêzên ku diçin Nahçivanê bi alikariya Heval Menaf têni niştecihkirin. Ew, imkanen pewyirdarekî dewletê, heya dawiyê ji bo Tevgera Azadiyê bi kartîne.

1991-1992'yan diçe Bakûyê û li bajarê Songaitê dibe midûrê polîsên trafikê. Di sala 1993'yan de ji bo dîtina lêzimên xwe diçe herêma Grosnudar ku li Rusyayê ye. Li Grosnudarê rojnameyeke bi navê Rojnameya Azadî dihate derxistin. Lêbelê ji ber kêmderftên aborî, ev xebat neşiyabû. Heval Menaf piştgiriya rojnameyê dike û rojname careke din tê weşandin. Lê derdorêñ xiyanetkar yên kurd bi van xebatên Menaf tenezar dabin. Ev kes rojnameyê tînin Bakûyê û giliya Menaf dikin.

Li pey vê îxbareñ nêrîna dewletê ya li hemberî Heval Menaf diquhere. Heval Menaf ku ji Rûsyayê vedigere Songaitê, lê dînihîre ku odeya wî ya xebatê hatiye serobinokirin û gelektiştîn wî hatine birin. Bi taybetî tiştîn bi kurdan re têkildar in, tê deseserkirin. Piştî vê bûyerê telefonên heval Menaf jî têni guhdarîkirin. Ew di vê meqamê de yeqîna xwe tîne ku, êdi nikare bo şoreşê karêñ baş bike, dev ji karê dewletê ber dide.

Menaf piştî ku istifa dike di sala 1995'an de ji Songaitê vedigere Bakûyê û tevî malbata xwe li vir bi cih dibe. Heval Menaf, êdi jiyanâ xwe li Bakûyê berdewam dike.

4'ê adara 1995'an de roja şemîyê, saet nêzî 23'an Heval Menaf ji mala cînarekî tê mala xwe. Gava li zengilê deriyê malê dixe, zarokên wî derî lê vedikin. Lê di vê navberê de kontra êrisî wî diken. Ev êrisa ku bi hevkariya kontrayêñ tirk û azerî pêk hat dibe sedema şahadeta Heval Menaf. Heval Menaf piştî ku ji pewyira xwe istifa dike bi 20 rojan tê kuştin.

Divê bê zanîn ku mebesta istifakîrina Heval Menaf, bes ji bo vê yekê ku ji bo zirar negîhêje xebatên Partiyê. Eger nehata kuştin piştî 6 rojan dê biçûya Ewrûpayê.

Mebesta vê cînayetê di şexsê Heval Menaf de, têkbirina geşbûn û

gurbûna hestêni neteweyî û qutkirina têkiliya kurdên vê derê û Tevgera Azadiyê bû. Lê belê têkoşîna Heval Menaf bûye tîrêj û riya kurdên dilsöz û têkoşer ronîdar dike. Em jî li ber têkoşîna wî û bo xebatê wî yên bêhemîpa bi giramî bejna xwe dite-wînîn û soz didin em dê di ser riya wî de herin û tola wî hildin.

Heval Menaf xwedîyê sê kuran; bi navê Alî, Sabir, Emil û keçekê bi navê Elmira bû. Menafî Nadirê Elî bi eslê ji Wanê ji herêma Cenîkan e. Di dema Cumhuriyetê de ji ber pest û kotekeyan ji bêgavîyê koçber dîbin. Navê eşîra wan Birayı Haco ye.

*Ev nîvîs bi alîkariya Berzan ku kurapê Heval Menaf e hatiye amadekirin.

□ 18 pûşper 1980:

Rojnameya Hawar derçû

Rojnameya Hawar yek ji girîngîtrîn rojnameyên ku li girtîgehê Kurdistanê derketiye ye. Li binê navê vê rojnameyê bi kurdî ev ibare heye: "Ji bo serxwebûn û azadiya Kurdistanê" Ev rojname di Girtîgeha Amedê de bi pêşniyara têkoşerê PKK'yî Mazlûm Doğan û di bin berpirsiyariya Ferhat Kurtay bi awayekî illegal derketiye. Di rojnameyê de ji bilî nivîsên Ferhat Kurtay nivîsên Mazlûm Doğan û M. Hayrî Durmuş jî hatine weşandin.

□ 17 pûşper 1973:

Viktor Jara bi işkenceyên xedar hate kuştin

Stranbêj û danerê şanoya Şîliyê. Pişî 1969'an wexta xwe giş bo muzikê terxan kir. Di heman salê de, di mihrîcana strana nû ya Şîliyê de xelata herî mezin wergirt. Di kargeh, sendika û xwendegehan de bêrawestan konser dan. Di sala 1970'an de bi konserên xwe piştigiriya Salvador Allende kir. Di derbeya 1973'an de di Stadyûma Santagoyê de girtî ma. Ji bo ku li wir li gitarê nede û stranan nebêje milen wî şikandin, zimanê wî jekirin û bi işkenceyê ew kuştin.

Salvegera 6'êmîn a Teatra Jiyana Nû

Salvegera 6'êmîn a Teatra Jiyana Nû bi çalakiyê serîbi sur bi sur û
50 kesî ve hate piroznîrin. Di pirozbahiyê de

li ser girîngiya şanoya bi zimanê kurdî û astengen li ber
pêşkêşkirina şanoyê hate rawestandin.

Roja 6'ê meha pûşperê li NÇM'yê salvegera 6'an a Teatra Jiyana Nû bi çalakiyên cur bi cur û bi beşdariya nêzîkî 350 kesî hate pirozkirin. Di pirozbahiyê de li ser girîngiya şanoya bi zimanê kurdî û astengen li ber pêşkêşkirina şanoyê hate rawestandin. Dîsa li ser afirandina berhêmên çand û hunera kurdî û li ser taybetmendiyên afirandina berhemên bi vî rengî jî gengeşê pêk hatin.

Teatra Jiyana Nû di vê çalakiyê de hemû xebatên xwe yên salekê û yên salên din wekî şerîda filmekî di ber çavê gel re derbas kirin û dîsa şanoya ku bi zimanê kurdî tê afirandin xiste rojeva gel û careke din bi bîra her kesî xist. Di vê pirozbahiyê de rengekî cuda xwe ji her aliyî ve dida der. Hemû xebatkar û endamên Teatra Jiyana Nû û xebatkarê NÇM'ê li gorî xwe wekî diyariyekî hin tişt pêşkêş kirin. Hin besên NÇM'yê wekî diyarî helbest xwendin, hinan jî bi kurteşanoyê xwe hest û ramanen xwe yên der barê şanoya kurdî de li ser navê Teatra Jiyana Nû pêşkêş kirin.

Amadekarêñ çalakiyê xwe bi tenê bi van yekan sînor nekirin, endamên şanoyê ketin na-va gel û hest û ramanen gel ên der barê şanoya kurdî de girtin. Ev yek, li gorî çalakiyên heta niha pêşketineke berbiçav destnîşan dike. Lewre heta niha hunermendêñ kurd xwe bi listina li ser sahneyê sînor kiribûn. Lî di vê pîrozbahiyê de mikrofon kete destê gel û ci ji di-

lê wî hat ew daxuyand.

Ji ber vê yekê jî, çosa gel û dilgermiya gel ji ser û çavan xwe dida der. Teatra Jiyana Nû xwe bi van tiştan jî bi sînor nekir û gel derxiste ser sahneyê û gel jî kir perçeyek ji lîstikên xwe.

Berî ku dawî li pirozbahiyê bê, Seroka NÇM'yê Nuray Şen jî derkete ser sahneyê û li ser girîngiya wê rojê û li ser şanoya bi zimanê kurdî rawestiya û diyar kir ku ew geleki deynâdar kedkarêñ vê çand û hunera kurdî ne.

Piştî çalakiyê, em li ser girîngiya wê rojê û berhemên Teatra Jiyana Nû bi berpirsê Teatroya Jiyana Nû Erdal Ceviz re axivîn. Ceviz, diyar kir ku wan şanoya kurdî çekirine, kese-ya herî mezin ji bo wan ew bûye ku, şanoya kurdî bi zimanê kurdî çekirken. Li gorî berpirsê Teatra Jiyana Nû Ceviz, ew di vî warî de bi ser ketine. Lewre wan tabûya ku di serê gel de pêk hatiye, bi saya van berheman bandora xwe winda kiriye. Erdal Ceviz axaftina xwe bi van gotinan bir serî: "Dewlet berhemên bi kurdî nikare qebûl bike. Ji ber ku berhem bi zimanê kurdî ne. Ji bo ku ew rî li ber xebatên me bigire, ci ji destê dewletê tê dike. Lî belê hin armancê û daxwazên me jî hene. Emê jî her dem dê bibin kedkarê vî warê ku ji bo gelê kurd pêwîst e."

AZAD AVAŞIN

ÇAVDÊRÎ

Destê gelê kurd di
pêxêra dijmin de ye

SERKAN BRÛSK

Piştî salê nodî, ji Kurdistanê hejmareke pir mezin ji gelê me koçberî metropolên tirkân, Ewrûpa û dewletên ereban bû.

Hejmara kesen ku desten wan ji welat, dê, bav, xwişk û birayên wan hatine qutkirin, di nava van çend salen dawî de pir zêde bûye.

Ger mirov vê hejmara wisa xilbe bi nîfusa hin welatên kêm hejmara bide ber hev, dê tabloyeke xeternak derkeve pêş çavên mirov. Di demeke evqas kin de hejmara wisa mezin ku ji axa bav û kalan hatiye dûrxistin, dê çawa bi nîrxen yên neteweyî ve, careke din werin cebi-randin û kelijandin.

Bav û kalen me bêyî sedem negotine: "Xerîbî zor, zehmet e." Zor û zehmetiya xeribiyê ji dûrkentina mirov a ji warê bav û kalan, ji derdora mirov lê çêbûye, mezin bûye, ji têkiliyên ku form dane kesayetiyê mirov, ji avhewa û xwerista ku hest û hîsîn mirov li gorî bedewî û delaliya xwe neqîşaniye tê.

Dîsa xerîbî û nînasiya rabûn û rûniştina nû, kultur û çandên nû, zewr û zora xeribiyê li-ser dilê mirov hîn bêtir dişidînin û mefera mirov distînin. Behna mirov nema derdikeve. Çavên mirov li pey mirov dimîn. Cih û war, qul û qewêr, dar û ber, çiya û gir, newal û guherk, şikeft û berqefk, sahwêr û reşkên şevê yeko di mîjîyê mirov de zindî dîbin. Hesreta welêt sal bi sal di dilê mirov de şax dide. Dibe wek dara aqdê. Qaşîlên qurmê wê stûr dîbin û rehêne wê dadikevin heta kûrahiya dilê mirov. Santîmek jî kûrdaketa û rehêne vê dara ku ne bi daxwaza mirov di dilê mirov de hatiye çandin, êşeke mezin dide mirov.

Lê ger li wî welatê ku destê mirovan bi darê zorê jê hatibe qutkirin, şerekî mezin li hemberî destqutkeran hebe, şitla vegerê di dilê mirov de şîn dibe. Mirov bi hêviyeke wisa dixwaze li vê şitlê xwedî derkeve ku tu hêz û dermedorêner nerind û riswa nekaribin pêşîya mezinbûna vê şitlê bigirin. Mirov hewl dide ku vê şitlê bi xwêdan û hestirê xwe av bide û bi ronahiya herdu çavên xwe fotosenteza wê pêk bîne da ku ber û fêkiyan pêşeroja mirov bide.

Belê dîsa her tiştê me, hêvî û daxwazên me, dilbijokî û tamîşkiyê me, bihêzbûn û bixwebawerbûna me vedigere tê ser şoreşa me. Xewn û xeyalîn me dikarin bi vê jîndar bibin. Em çiqasî irade, hêz û xebata xwe tevlî ya şoreşê bikin, em bi wê radeyê li armancê xwe nêzîk dîbin. Em çiqas xwe tebayî meşa wê bikin û xwe di vê rîyeçûnê de seqa bikin, ew çendî, em dê qîlîn van gurê har ko bikin.

Çavên me dikarin di nav van meşan de asoya ronî ya ser lütkeyê çiyayê Ararat, Cûdi û Sîpanê Xelatê bibîn. Çiroka Mem û Zîn, Siyabend û Xecê tenê bi van meşan dikarin li odayê bav û kalan, li ser perdeyê sînemayan û li ser dikên şanoyan careke din bi hemû bedewiya xwe û bi zimanê dayika me ku wek şîrê wan pîroz e, werin nîşandan û gotin. Tenê di nav van meşan de serê me dikare bigîhe bilindiyan, bê ku piyêñ mirov jî xakê werin birîn.

Gelê kurd destê xwe ji pêxêra dijminê ku ew ji welêt dûr kiriye bemade. Hemû qadêñ jiyanê ji bo lêdana dijmin dike palik û piştik. Li derveyî welêt awayekî herî mezin yê lêxistinê meşen girseyî ne. Li hevkombûna bi deh hezaran kurdên sîrgûnkirî baş dide zanîn ku ew dê dev ji welatê xwe bemedin. Ji ber vê ye ku her sal hejmareke pir mezin li bajarekî mezin yê Ewrûpa dicivin û dimeşin.

Helbestvan Necî

✓ Li dûv mercen jiyanê her tişt xwe nû dike. Her tecrûbeyekê helbestê berhema wê serdemê ye. Ji lewre iro helbesteke kevneşop bihete nivîsin, nagihêje hêz û bilindiya helbesteke Cizîrî, Xanî û Teyran... Ez daxwazkarê guherîna berdewam im di şewe û naveroka helbestê de. Lê ez li dijî wê reng û şeweyê nûxwaz derdikevîm, ku hinek kesan hene helbest kiriye xaçerêz û eleven û dulevenanê!!

✓ Helbesta ku hest û wîjdana min dihejîne, ew helbest e ku hê nehatiye nivîsin. Ew helbest e ya ku hê deyndara Qazî ye, ew helbest e ya ku şermezara Enfal û şehîdên Helebce, ew helbest e ku li hemberî berxwedana Mazlûm Doğan û şehîdbûna Zilanê serê xwe tewandî. Ew helbest e ya ku ji derdê birakujiyê şeqet û şil hatiye dinê. Hê jî me kenî û girnijînên wê nedîtine û nebihîstine ew helbest ya ku.....

Gorbihuş Alaeddîn Secadî dibêje "Kurd û helbest, helbest û kurd bi viyana şiruştê yek wate ye" Bi nêri-na te sedema vê girêdana giyanî ci ye?

□ Li her derê û di her demê de siruşt jêderk û çavkaniya besta (îlham) mirov bûye. Her ji peydabûna dîn û felsefeyê bi taybetî di dema romantîkiyê de, siruşt û felsefeya ciwaniyê di helbestê de sultan bûn. Di roja iro de ji siruşt bi roleke pir mezin radibe. Lê bi rengekî cûda. Her wekî me li pêsiyê got, li welatê me "siyaseta erdsotinê" hatiye danîn. Sotandina rîl û daristan, gund û bajaran cihekî berfîre di qada helbesta kurdî de dagirt. Hebûna mirovekî/e bê desthilatdar li ser welat û siruşteke kavil û wêrankirî... helbesteke berz û bilind afirandin.

Helbesta kurdî ketiye pêsiya pexşana kurdî. Aya helbestê hêza xwe ji zargotin û stranên gelerî wergirtiye?

□ Her ji destpêka jiyanê, kurdan ji bo derbirîna xweşî û nexweşîya xwe dest bi stran, lawik, heyran, dîlok û destanan kirine. Bi hemû beşen xwe ve destanen qehremanî, dildarî, heyranok û pîrepayîzokan.... cihekî mezin di cergê kesê kurd de ji xwe re terxan kir. Tekstên folklorî, beyt û qewlîn olî, wan tevan şeweyê helbestê wergirt û müzîkeke lêkdayî û lêk-daneke xurt peyda kir. Ev bû prensibek li cem klasikên me û heta niha jî pir kes vî rengê edebiyatê diçêtirinîn.

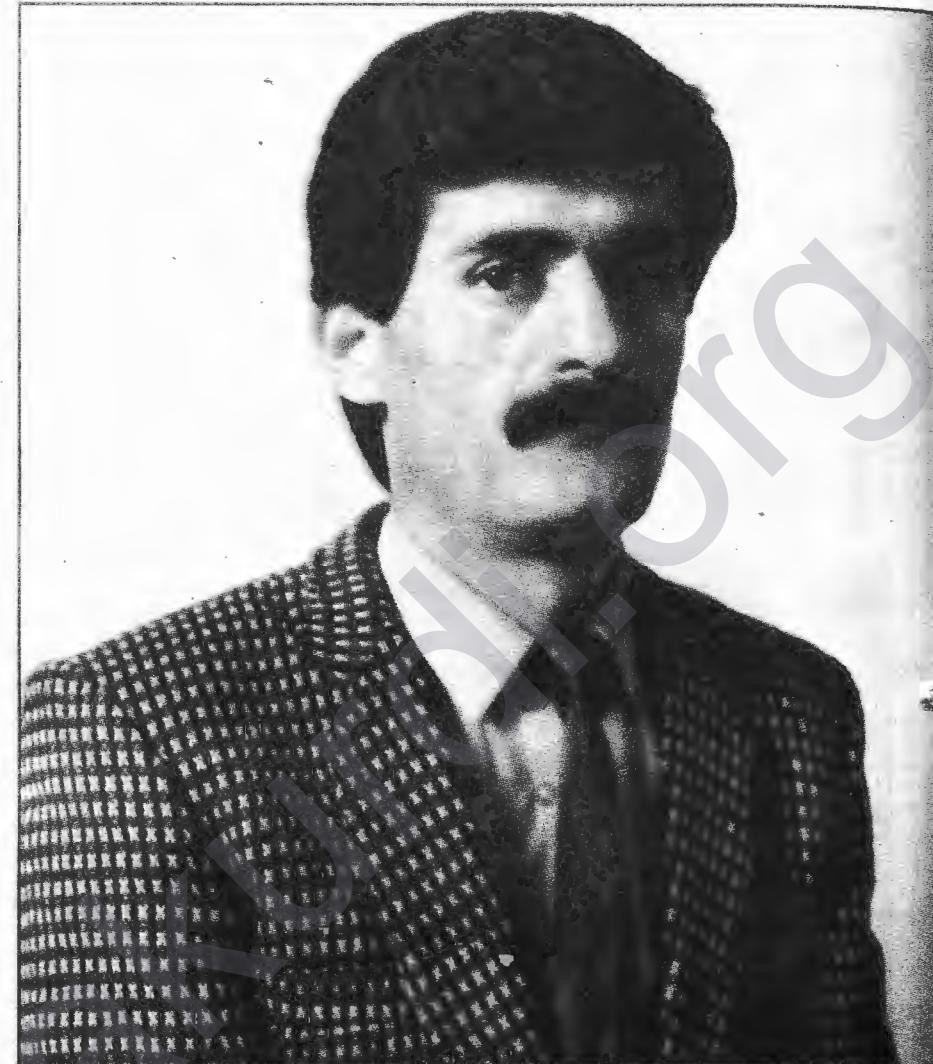
Helbesta kevn û nû. Aya nirxên cemalî wêneyê huneri, awaza hel-

Dema ku helbesta kurdî ya nûdem jî peyda bûye, nekariye xwe ji şeweyê edebiyata gelerî rizgar bi-ke. Bo nimûne, Dr. Kamûran Bedir-Xan yê ku ez dijmîrim yekem kes bû ku helbesta azad nivîsi berî Qedîcan, Goran, Pîremîrd, Şêx Nûrî, Şêx Salih... hwd. qalib û şeweyê strana kurdî kire bingehek ji bo guherînê. Lê ev nayê wê wateyê ku me pexşan nebûye. Eger nivîskarê hemdem bixwazin, dikarin pexşana kurdî jî bi pêş ve bibin. Lewre hebûna serpêhatî û çîrokên efşaneyî di nav edebiyata gelîni de bi şeweya pexşana-ke ciwan hatine afirandin.

Carcaran helbestvan dest bi honandina helbesten kevn dike, ta ku digihe helbesten nûjen. Necîb Balayî xwe di kîjan teşeyê de dibîne?

□ Li dûv mercen jiyanê her tişt xwe nû dike. Her tecrûbeyekê helbestê berhema wê serdemê ye. Ji lewre iro helbestek kevneşop bihete nivîsin, nagihêje hêz û bilindiya helbesteke Cizîrî, Xanî û Teyran... Ez daxwazkarê guherîna berdewam im di şewe û naveroka helbestê de. Lê ez li dijî wê reng û şeweyê nûxwaz derdikevîm, ku hinek kes hene helbest kirine xaçêrez û eleven û dulevenanê!!

Helbesta kevn û nû. Aya nirxên cemalî wêneyê huneri, awaza hel-

Helbestvan ni karwana ïnter

best, ji layê şewe û naverokê ve di navbera helbesta kevn û nû de tê gu-hartin?

□ Helbet dema ku peyvîn kevn û nû têne gotin, wateya guherînê didin. Ji aliyê şewe ve cûdahiyekê mezin heye. Şikandina qalibên kevn, azadbûna muzîkê, bikaranîna kêş û serwâyîn cur bi cur, peqîna zimên û peyda-bûna çend rengên wêneyê helbestê, ev tev bûne egerên wê yekê ku şeweyîn û bikaribe derbirînê ji jiyana civateke û bike.

Her wisa ji aliyê naverokê ve bi zimanekî diramayı têmayên nû derketin holê. Felsefeya ciwaniyê di helbestê de li gorî mercen serdemê xwe

guherand. Bi zimanekî kevn, bi şeweyekî kevneşopî helbestvan nikare mafê van tev bûyer û rûdanên mezin bide. Nikare tevî karwana serdema Internetê biçe, îdiyomên (biwîj) nû, daxwazên nû, bersivdaneke nû divê.

Ev geşedan û gulvedana rewşen-bîrî ya ku gorepana toreyî li herêma Soran dütibû, li herêma Behdinan tiştên wisan neqewimîn. Sedemî van nakokiyân ci ne?

□ Sedem pir in. Yek ji wan ziman e, ziman giyana helbestê ye. Li deve-ra Soran di destpêka sedsala bîstan de li serdemê hikûmetê Şêx Mehîmûd çendîn kovar û rojname bi zimanê kurdî derdiçûn. Hebûna çapxaneyan

Balayî:

**"Bi zimanekî kevn, bi
sêweyekî kevneşopî
helbestvan nikare
mafî van tev bûyer û
rûdanen mezin bide."**

**Nikare tevî
karwana serdema
internetê biçe, ıdiy-
omên nû, daxwazên
nû, bersivdaneke nû
divê."**

kare tevî etê biçe

li bajarê Silêmanî û Rewardûzê û xwendina dibistanê bi zimanê kurdî, hebûna Zankoya Silêmaniyê. Van hemûyan faktoran roleke mezin list. Lî li Behdinan ne wisa bû. Xwendin her tim bi zimanê erebî bû. Di salên hef-teyî de bi taybetî di sala 1975'an de li bajarekî wekî Dihokê, ku navenda Behdinan e, yek dibistana kurdî hebû, ew jî "Navinciya Birayeti" bû. Wê gavê rojnameya Hewkarî li Bexda derdiçû. Çend kopî jê dihatin Dihokê lê ji dehan yek ji wan nedihat xwendin.

Dema ku Hawar li Şamê dihate çapkirin, di ser devera Behdinan re derbasî devera Soran dibû. Kesên mîna Pîremêrd û A. Secadî û İbrahim

li bajarê Silêmanî û Rewardûzê û xwendina dibistanê bi zimanê kurdî, hebûna Zankoya Silêmaniyê. Van hemûyan faktoran roleke mezin list. Lî li Behdinan ne wisa bû. Xwendin her tim bi zimanê erebî bû. Di salên hef-teyî de bi taybetî di sala 1975'an de li bajarekî wekî Dihokê, ku navenda Behdinan e, yek dibistana kurdî hebû, ew jî "Navinciya Birayeti" bû. Wê gavê rojnameya Hewkarî li Bexda derdiçû. Çend kopî jê dihatin Dihokê lê ji dehan yek ji wan nedihat xwendin.

Ruwange ci bû meremên wê ji bo honandina teşeyeke nû ji helbestê re ci bûn?

Li sala 1970'yi jî layê çend nivîskar û helbestvanen kurd ve hate damezirandin. Daxuyaniyeke edebî bû, bangek bû, daxwaza toreya kurdî ya nûxwaz dikir. Ev bang ne tenê di warê helbestê de, ji bo hemû besen edebî bû. Ji ber ku ji kesen Ruwangê jî bilî helbestvanen mîna Ş. Bîkes û K. Xembarî du çiroknîvîs jî digel de bûn, Birêz Hussê Arif û Kak Mem Botanî.

SERPEHATTIYA HELBESTVANIYA NECİP BALAYÎ:

→ Sal 1977 bû. Dema ku her bihostek axa Kurdistanê agir pê ve û hêlinen çukan dihatin sotin û awazén wan kêm dibûn, siyaseta erdsotinê dihate meşandin, gund û bajarê Kurdistanê dihatin erebkirin û koçberiyê destpêkiribû, pişti şikestina 1975'an bi du salan, wekî xortekî min rîça peyvan hilbijart, da ku derbirîna eş û azaran bikim, min dest bi honandina helbestan kir. Li pêşiyê di ahengen dibistanan de paşî li festîvalan û şevbuhîrkan de, min helbesten xwe pêşkêşî gel kîrin. Heta dawiya salen heşteyan min beşdariya piraniya van festivalan kir. Bo nimûne yên ku li bajarê wekî Dihok, Hewlêr, Silemanî, Bexda, Helebce hatine sazkin. Bûme endamê Yekîtiya Nivîskarê Kurd. Li Radyoya Kurdi ya li Bexdayê ji sala 1982 yan heta 1985'an wekî amadekar û pêşkêşkerê du bernameyan bûm. Ji sala 1978'an ta iro helbesten min di rojname û kovaren kurdî yên wekî Beyan, Karwan, Avaşîn, Roşenbîriya Nû, Nûdem; her wisa rojnameyên mîna Havkâri, Bizav, Welat... Botan... de hatin weşandin. Niha jî du komelên (dîwan) min ên helbestan bo çapê amade ne: "Min Şev Nas Dikirin Berî Reş Bibin" û "Geşta Qaz û Qulingan Di Welateki Agırin De"

Ehmed û gelek kesen din ev kovar dixwendin û bi nivîsan beşdarî wê dibûn. Lî li Behdinan yê ku ez pê dizanim bi tenê M. Enwer Mayî û Tehsîn Begê Berwari di gel vê kovare têkilî û peywendî hebûn.

Rola rojnamegeriya toreyî û bi taybetî Kovara Gelawêjê di xwenasîna nîjadî û geşbûna çandî û toreyî diyar e. Gelo çapemeniya kurd iro jî bi vî rolî radibe?

□ Pêşîya kovara Gelawêjê ya ku sala 1939'an de ji layê birêz î. Ehmed û A. Secadî ve li Bexdayê dihate çapkirin, pir rojname û kovar hebûn mîna Pêşkewtin li sala 1920'an Rojî Kurdistan û Bangî Kurdistan li 1922'an, Bangî Heq û Jîyanewe 1924, Jîyan 1926. Ev hemû li bajarê Silêmaniyê bûn. Iro jî bi cûdahiyeke mezin bi dehan kovar û rojname derdiçin. Bi na-vê Gelawêjî Nû ye, ku bingeha roşenbîriya Gelawêjê ye li bajarê Silêmaniyê di sala 1997'an de hatiye damezirandin û heta iro pênc hejmarên wê hatine weşandin. Min di vê kovare de nûtirîn û ciwantirîn helbesten kurdî xwendin.

Ruwange ci bû meremên wê ji bo honandina teşeyeke nû ji helbestê re ci bûn?

Li sala 1970'yi jî layê çend nivîskar û helbestvanen kurd ve hate damezirandin. Daxuyaniyeke edebî bû, bangek bû, daxwaza toreya kurdî ya nûxwaz dikir. Ev bang ne tenê di warê helbestê de, ji bo hemû besen edebî bû. Ji ber ku ji kesen Ruwangê jî bilî helbestvanen mîna Ş. Bîkes û K. Xembarî du çiroknîvîs jî digel de bûn, Birêz Hussê Arif û Kak Mem Botanî.

Bi vê daxuyaniye, pêngava duymîn di pêvajoya pêşdebirina helbesta kurdî pişti pêngava Rêberayetî ya ku kesen wekî Goran, Qedrîcan, Pîremerd, Kamuran Bedirxan, Şêx Salih, Şêx Nûrî û Cigerxwîn.

Necîp Balayî û hevalen bi we re, hûn bûne xwedî mîvanekî nû di çapemeniyê de: Havîbûn, ewqas rojname û kovar, bo ci kovareke wisa?

□ Çend sebeb hene. Yek ji wan li dûr-welatiyê û li koçberiyê mirov winda ye û li xwe digere. Havîbûn me bi çîrûsek ronahiyê hesibandiye. A diduyan jî ji encamên birakujiyê bû? Li koçberiyê we hest bi havîbûneke pir kar û mezin kiriye. Gerçi Havîbûn nabe alternatifek ji bo rojnamevaniya li Welêt. Lî mixabin li Welêt jî rojnamevaniya partayetiye sultan e!

Azadî û serbestiya nivîskar. Aya torevan dikare bi pênuşike serbixwe xizmeta gel bike pirtirî ji riya parti û rexistinan?

□ Ev pirseke girîng û hesas e. Pêwîst e mirov cûdahiyê bixe navbera parteyatî-neteweyetî û welatparêziyê. Hin kes hene def û dehol girtine, bûne derwêşen partian. Gerçi ew parti ji xeta neteweyetiyê hinek dûr ketibe jî, ew nivîskar wekî nivîskarekî gel nayê hesabkirin. Hinek jî li ser xeta neteweyî ne, di nav rîzên şoreşê de ne, di şoreşa gel de dijîn. Ger partiyek jî nêzîkî vê xetê neteweyî be, wateya wê ne ew e ku, ew nivîskar ser bi wê partiyê de ye. Xanî endamê partiyekê nebû. Lî ew ji xeta neteweyî dûr nebû. Lewre di berhemên Xanî de her kesê kurd xwe dibîne.

Ez ne di gel wan nivîskaran im, ku kompîturek û çend materyalan ji xwe re dînîsin û bi xebata partiyekê nedît ku serkêsiya şoreşekê dike. Her wisa ez ne di gel wan nivîskaran im jî ku di nîv rîzên partian de dibin derwêş.

Ji kerema xwe re di gel van navan

çend dûvegotin bikin; Hejar, Goran, Dildar, Cegerxwîn, Ş. Bîkes, R. Sabir, A. Pêşew, L. Helmet, M. Tayîb, A. Mizûrî, B. Sindî.

□ Goran: Rêber û xwendîgeheke taybet di helbesta kurdî a nûdem de, ji tipen yekemîn e

Hejar: Nivîskarê gel û helbestvanê merhaleyeke diyarkirî

Hêmîn: Helbestvanê eşq û azadiyê Dildar: Xwediye merşâ neteweyî. Ji helbestvanen ku bi helbestekê dibe nav û deng.

Cegerxwîn: Helbestvanekî cemawerî, kaniya helbesta kurdî

Ş. Bîkes: Ferhenga helbesta kurdî ya nûxwaz

R. Sabir: Serboreyeke serkeftî

A. Pêşew: Li destpêkê zimanekî nazik û kor bi zarekî şérîn digel wîneyen sava dipeyivî, li vê dawiyê de zimanekî hişk û tûj

A. Mizûrî: Şalûlê herî bi deng xweş û awazşerîn di bexçeyê helbesta Behdinan de.

M. Tayîb: Li welat destpêkeke xurt û li dûrî welat xewneke kûr û bêdeng

B. Sindî: Dengê destarê, danê xwe temam nehîrî

Helbesta herî xwesik û şérîn li ber dilê te, ku tu ligel wê dihejî kijan e?

□ Helbesta ku hest û wîjdana min dihejîne, ew helbest e ku hê nehatiye nivîsin. Ew helbest e ya ku hê deyndar e ji Qazî re, ew helbest e ya ku sermezara Fnfal û şehîdîn Helebce ye, ew helbest e ya ku li hemberî berxwedana Mazlûm Doğan û şehîdbûna Zîlanê serê xwe tewandî. Ew helbest e ya ku ji derdê birakujiyê şeqet û şil hatiye dinê û li ser çengan dimeşe, hê jî me kenî û girnijînê wê nedîtine û nebihîstine ew helbest ya ku.... ew helbest e ew helbest e...

Hevpeyvîn: FENER ROJBIYANÎ

Helbestine ku li moxila berxwedanê ketine

Xetîrik û tiştê ku cejnek tîne bîra min

di Vartîvarê* de bavê min û dayika min
qedrê hev girtibûn li ser doşeka qutnî
di Kosegeliyê de ez çebûm
Xidir û Elez gihîstîn hev şevekê
çirûsk pekiya ji Erezê
qewîtiya her bawermendiyê bi cî dihat

piştre Mîregan*
çî xweş dibû reçela gulan
û derba şimika dayikan
bi erdê re cûm dikirin em
mîna dirihê diman birînên kutanê
heya Newroza teşqeple

me bi êgir dişûştin
birînên xwe yên salewext
ji hezar salan û vir ve
û mirîşkên me teví yên cinaran nedibûn
ji ber kîşeya binyatiyê

Kawa Nemir

Heşar be

heşar
heşar
heşar' be!..
adirê xo weke
raya ma roşt ke.

Harde merdî xo sera berze
hard ra vejiye vengê xo gîrs ke
vengê xo bide vengê ma
ze vengê awanê koya
bierbe, bizibe,
xo cora war ke

vengê xirabiye kewto hardê ma,
şewa xenîme ma sera wa
siya zaliman dana ma ser
ma itâ hebe destê dişmenî
giran giran mekişe

heşar
heşar
heşar,
heşar be!...

xo çêverê rindiyê dûr meke
bê pişta xo bide pişta ma, serê nê koya
de
adirê xo gur ke,
roştiyê bidero rawo reça
ma bê roştiyê pîl meke
domananê xo sê never de
heşar
heşar
heşar,
heşar be!...
heşar vindê!

Deniz Gündüz

Pêşgotin

Min ev helbest
ji dilekî bi kovan
jiyanekê bextres,
xizan
û bi pepûkî buhuri
derxist

û min ew
li moxila berxwedanê xist
bi xwîna şehîdan şûst
bi xeyalên dîlan xemiland
ji ber vê;
kesen dilkîroşk û tirsoğ
û ne xwedî gotin
ji spêd re
bila nexwîne

Berken Bereh

Demek hawdeng degel Goran dekem şîn

Degel Bîkes be çawî pir be esrîn.
Degel Qanî degoje rademénîn.
Le Sîrwan Mamekirnû raperînîn
Wekû Xanî dîlim agirpijîn e
Weki Nalî sîrişkim pirxwîn e
Delêm çol helbijêrim wek Babe Tahir
heta destim kewê Îlhamî gaîr
Belam êsta zeman wa razî nabê
Be firmesk beraw em dême nabê
Eger Mehî ew êsta bê dezanê
Ke ahî sard û germ bo çare nabê
Were xolim we serka Hacî Qadîr
ewestakes le kes, kes helî nabê.
Henûke derdî me her derdî kon e
Le wişkanî meley awate son e
Be êş û sûtinî yektit nezanîn
heta wa bê diyar e her nezanîn.
Heta herkes le bo xo rabikêşê
Li berdî dujminan ser radikêşê
Heta yekdest nebîn wêney nizaran
Le gerdin çon dehalê destî yaran
Le pengawê wekobîn bîne derya
Teqey çepley nêye destekî tenya
Le giş lawe gemaroy gurg dirawîn
Çi derdék e kewa lêktir bilaw ïn?
Newey Madîn le dest marmîlkexoran
Helatûyîn ci kirmanc û ci goran û soran

Alan Rûbar

Rewşa yarê wek welatê min

Ji hinka re yara bedew
Ji hinka re yara derew
Ev an ew
Her du jî pêt di giyana min
Wek êş û ar di jîn û canê min
wek welatê min

A. Rahman Çelik

Li ber hemû deriyan

“evîn ne karê te ye helbestvan

tu hê nizanî bi dek û dolaban”
jin hê jî wenda ye di siya êvaran de
helbestvan nizane
ka kîjan mirin
ji yê din bi êstir e...

ez her sibe bi kerba dilê xwe radibim
û bi kerba dilê xwe li hemû deriyan di
xim
kes li min venake

ne keçikek esmer ku ez dil bidimê
ne jî hogirek
ku bikaribim serî xwe deynîm ser milê
wî
û bigirim...
tu kes nîn e li vir
û kesek jî nîn e...

bi kerba dilê xwe li hemû deriyan dixim
bi hemû hêrsa xwe
bi hêviya xwe...
li ser hin réyan
li benda hin kesen nenas dimînin her roj
tu kes jî nayê...

li hemû deriyan dixim
kes li min venake...

min tu rî nehiştin ku ez neçûmê
tu kilam nehiştin ku ez tê de wenda ne
bûm
min rêziket jî nehişt bêyi navê te...

min ji te hez dikir
û hey navê te dinivîsand bi dixana
gundê xwe
te qet hay jê nebû

her du çavên xezalekê ne édi
dixan
resmî dîlbûna...

min lêvîn xwe dişewitandin
û di qêrînên bêsewt de vedigot navê te
kes bi min nedîhesiya...

dibû êvar
û rûyê te tev li xeyalên min dibû
ez her dihatim kuştin di xewnîn xwe
de...

xelk giş gihane hev û du
ez nizanîm
ka ez ê bigîhem kê...

stran bi dawî bûn
têlikên tembûra min giş qetîyan
rêzikên helbestên min li hev siwar
dibin...

ez nizanîm
ka kîjan mirin
ji yê din bi êstir e...

I. Seydo Aydoğan

NÇM- Stenbol

- 13 pûşper 1998 şemî: Konsera Koma Gulê Xerzan, saet:15:30
- 14 pûşper 1998 yekşem Ji şaxa NÇM'ê ya Edenevê konsera Koma Rewşen, saet:14:30
- Konsera Vengê Sodîr, saet:18:00 BEKSAV
- 18 pûşper 1998 şemî: Film: "Mirina Firoşkar" Derhêner: Volker Schlandorf Saet:14:00
- 14 pûşper 1998 yekşem: Film: "Navê Gulê" Saet:15:00

ÇALAKIYÊN HEFTEYÎ

NÇM-İzmir

- 18 pûşper 1998 şemî: Ji "EVKA 2 Çağdaş Kent ve Yaşam Derneği Çocuk Tiyatro Grubu" yê şanoya bi navê "Li Lehistanê Geşa Zarokan (Polonya'da Çocuk Seferi)" Derhêner: Berthold Brecht, saet:15:00
- Görlîbîj:** Helfestvan Hîcîf Izgören, saet:18:00
- 15 pûşper 1998 yekşem: Çalakiya TAYD-DER'ê ya ji bo piştgiriya malbatêñ girtîyan, saet:16:00
- 17 pûşper 1998 çarşem: Konferans: "Kurd, Rojhilata Navîn û Navendîbûna Ewrûpayê" Beşdar: Ji Zanîngeha Azad Erol Anar, saet:18:00

Li AKM û NÇM'ê

Konsera Koma Berfîna Besta

Berfîna Besta li NÇM'ê ji konser li dar xistin

Rojâ 5'ê meha pûşperê li Alternatif Kültür Merkezi (Navenda Çanda Alternatif) di 6 û 7'ê meha pûşperê de ji li Navenda Çanda Mezopotamyayê Koma Berfîna Besta konser li dar xistin. Ev kom li ser vexwedinâ NÇM'ê di 4'ê meha pûşperê de ji Swêdê hatibû Stenbolê. Komê berî ku konsera xwe ya li NÇM'yê li dar bixe li Alternatif Kültür Merkezi (AKM) ku ew ji berî vêga bi demeke kurt vebûbû, li dar xist.

Berfîna Besta di konsera xwe ya li AKM'ê de nêzîkî 10 stran navgêri besdaran kirin. Konser ji aliye nêzîkî 150 kesî ve hate guhdarî kirin. Her wiha li ser navê komê di konserê de axaftinek ji hate kirin. Di axaftina ku ji aliye endame komê Ali Haydar ve hate kirin de li ser piştgiriye bi vî rengi û li ser cudatiyê xebatêni di navbera Tirkîye û Ewrûpayê de hate rawestandin. Di axaftina xwe de komê diyar kir ku ew dê bi pêşkêkirina stranê xwe geleki dilşabibin. Her wiha hate daxuyandin ku ew deyndarîn piştgiriya şoreşgerî ne, ji ber ku ev imkan bi saya dilgermiya gelen vê derê pêk hatiye. Di berdewama axaftinê de wiha hate gotin: "Her çiqas em li derveyî welêt bin ji dilê me bi gelê Kurdistanê û bi we re ye. Yekem car e ku komek ji Ewrûpayê te li Tirkîye konserekê li dar dixe. Em bawer in ku heta ev piştgiriya me bidome, emê hevûdin gelek carên din ji bibînin." Berfîna Besta konsera xwe ya li AKM'ê bi strana Rojbaş Gerîla xelas kir. Ji rûyê besdaran diyar dibû ku ew bi stranê koma Berfîna Besta geleki kîfxweş bûne.

Berfîna Besta pişti konsera xwe ya li AKM'ê li NÇM'ê derkete ser sahneyê û du rojan li ser hev du konser li dar xistin. Li NÇM'ê konsera Berfîna Besta her du rojan li ser hev ji aliye nêzîkî 700 besdari ve hate guhdarîkirin. Komê di her du konseran de nêzîkî 40 stran navgêri besdaran kirin. Di nav stranê wan de rengê cur bi cur newa hebûn. Ji aliye kî ve stranê nûjen ji aliye kî din ve ji bi stranê gelêri yên otantik gel coşandin. Di van konseran de endamên Koma Berfîna Besta dîsa li ser girîngiya şoreşê û tevgera azadiyê rawestîyan û ji bo besdariya gel kefxweşya xwe anîn zimê. Di Konserê de strana heri balkêş ya li ser Rojnamer Gurbetelli Ersöz bû. Ev stran ji aliye endamên komê ve hatibû çêkirin. Strana ku li ser rojnamegera şehîd Gurbetelli Ersöz çêkiribûn geleki dilsotîner bû, stran bi dengekî nerm û bi newayeke sivik hate xwendin. Stran ji aliye besdaran ve bi coşke mezin hate pêswazîkirin.

Berfîna Besta ev du sal in ku hatiye damezrandin. Lî ji ber problemen teknikî ev demek dirêj e ku bi ser xebatê xwe nediket. Lî ev şes meh in ku komê xwe ji nû ve daye hev û xebatê xwe li Ewrûpayê li Akademiya Kurdi ya şaxa Swêdê ya bi navê Navenda Çanda Hozan Sefkan dimeşînin. Endamên Koma Berfîna Besta: Delîl (solist û ritim), Sadık (Org), Ergin (Bas Gitar), Ali Haydar (Tenbûr), Zühre (Solist û Gitar), Özgür (Tûmba).

SERWÎSA ÇANDÊ

TİSK

Yadî Şerefname
yaxud yadî şeref û
zanist

SÎRWAN REHÎM

Rojan 1-3.05.98 le Berlinî be beşdarî komelêk zanay kurd û biyanî, Însituya Kurdi bo Lékolînewe û Zanist konferansêkî gewrey bo yadî Şerefname saz kird. Lem konferase da, sê rojî berdewam nizîkey 22 basî cêregê bêşkeşiran û layene corbecorekanî dîkokî kurd le pencerey. Şerefnameye xirane jî tîşkî lêkolînewewe. Le beserkirdnewey Şerefname da, mirov gelek waney gewrey bo xweya debêt û insan dekat ew hizî şref kûre girêy gelêk metelî pirsiyar dekatewe, be mercêk xwastin hebêt.

Çiwersed sal lemewber ke mîrekanî kurd serqalî xoxorî û duberekî bûn, giyanî kurdayetî û netewayetiyan şik nedebird û milî xoyan bo deselat deşkand, Şerefhan ew rojane dest le deselat heldegrêt û xoy terxan dekat bo nusînewey mîjûy kurd û Kurdistan. Ew mirove jîr û karameye dîrkî bewe kirdiwe ke mîjûy nusra û belgeyekî çende girîng û pir wataye, boye şanî weber ew kare dawe. Ewîş daytiwanî wekû mîre çawçînokekanî dî xoy bixate xizmet Rom û Ecemewe, Belam mirovî be best û zana ew kare naken û bo şerefmandan karî nekirdeye.

Em mîre be aga û zanistkareman, bem karey tapoy malî xomanî bo xistiwinete gîrfanî mîjûmanewe. Erê, Mîr Şerîfhan karî pir şerefi bo kurdan be cê hêst û mîrekanî dîş, yadî talî xoxorî, nîfaq û dûberekiyan xiste ser laperekanî yadewerîman. Şerîf kurdî Şemsedîn le pêşekî kitêbî pîrozî mîjûman da delêt: "Le songey ewey ke mîjûnûsan awiryan le mîjûy kurd û Kurdistan nedawetewe, minî bê tiwana û bê derfet biryârim da tiwanay xom bixeme kar û ewey le dîrokî Ecem da xom dîwme û ewesi le piyawî pîre jîrekanî serast û bê dirowe bistûme, bînûsmewe û navî lê binêm Şerefname." Le berdewamî qise da, delêt: Hemû niyaz û awaşîsim her ewe ye ke xanedane gewrekanî Kurdistan nawyan le nawan binême û lê nav neçin."

Ew heste pakije way kird ke Şerefhan be tenha her kitêbêkî dîrokî rût berhem nehênet û bes, belkû em serçawê nayabe beşayeti gelê zanay kurd û pisporf biyanî çendîn rojhelatnas dekrê wekû projeyekî dokumentar û wekû belgeyekî mîjûyî be nirx bijmîrdirât. Cêgây serinc û têraman ew e ke ber le xemalandîn bir û hestî neteweyî le nawçeve da, em mirove ew hestey le kin dirust biwe û be hestewe bas le karesatî dûbereki qewmekey dekat. Ew hestî netewayetiye ke ew dem Şerîf basî kirdiwe, le nawçeve da hîç û le Ewrûpaş le kaşî Şorişî Frensa da (1789) ser heldedat. Em despêşxerî hoşyarane ye le kin wî ew deme degate lütke ke ew Kurdistan wekû çend dewletokeyekî biçük nabînet, belkû yet xakî yekgîrtûyî le yet danebrawî denirxînet. Ew demey ke ew nexşey Kurdistan denexşêne û sinorekanî diyrî dekat, hîç neteweyekî tîrî nawçeve em karey nekirdiwe û be hoşî kesyan da gûzerî nekirdiwe.

Çiwar sede derbaz bîn, keçî le sayey mîrekanî emroman da, ew mîraney ke sercem jiyanî siyasi û civakîyan le gelî kurd şewand, derz le amojgariyekî babe gewrey mîjûman wernegîra. Şerefhan nasnamey netewe bûn û dewletmendibûn dedate dest gel û mîrekanî emroş giyanî başkoyetî û kilofî dedene gelekeyan.

Yadî Şerefhan, yadî pînûşî şeref û zanist e. Hawdemî Mîr Şerîf zor mîre kurdî tîrî hebûn, belam kesyan hîç le barî bo gelekey be cê nehêst, nek her ewe û bes, belkû hendêkiyan giyanî paşkoyetî û xoxoriyan bo kurd wekû mîratêk be cê hêst. De ey mîrekanî emroş, derzêk lew hemû pende werbigrin, ta kû le we be pend tir nebin û newekanî paşerojîş nek şanazitan pêwe biken, nexîr, bo ewey bitan bexşin û lêtan xoş bin.

Mînakek ji stranê evînê:

Têlî û Husênê Farê...

Têlî

Were Têlî, Têlî, Têlî...
Hey lêê, lê zalimê, lê lêê...
Ez ê bi serê sibê radibim ji xewka şérin,
bang dikim dibêjim Têlî

Bi nava rojê dibêjim Têlî
Bi êvarê dibêjim Têlî
Bi saetê
Bi gavê, bi deqê, bi saniyê,
Ji axir û kedera dilê xwe re
wezê bang dikim dibêjim Têlî.

Lê lê Têliyê malxirabê, wele tu hûr i
bozî beyazî xalisî muxlis i
Beytuleminî tu kihel î
Lê nod û neh ûmze li ber navê te lê ketine
li ba dilê min dîsa tu ya pir şérin i
malixerabê wele tu kihel î
Tu yê vê sibê li qarşî çavê min sekînî
ez nizanim tu qîz i
ez nizanim tu bûk i
ez nizanim tu jinebî yî
ser dev û lêvê te yî bi xêli
îsal sala hefta û hefta ye
dilê min ketiye te, çima tu xwe ji min vedişerî
lê lê malixerabê heft heb birayê te hene
heft heb xungê min in, ji bona xatirê çavê
te
ezê ji te re têkim berdêli Têlî, Têlî, Têlî...

De lê lê zalimê, lê, lê...
Têliyê malxirabê min got bîhar e
bihara rengîn e, zalimê qîza zâliman
bihar e, bihara rengîn e.
Li ser ya me zozan e
bi binya me de Bingol e, Serhed e, Şerfdîn e
Birek malê bavê te Têliyê min bar kirine
li zozanê me yî jorîn danîne.

Ez te bi nema bi rewan û şopê malê
we digerîne
Na, na, weleh minê vê sibê
Xwe berda zozanê me yê jorîn e
Min bala xwe dayê sê kon vegirtîne
Sê zérin e, çavê wan reş e
biriyê wan leglegî ne
Dev û lêvê wan tenik e mîna
pelê kaxêzê cixarê spî ne
bi kum û koloz û temerzî ne
minê bala xwe da taximê sîng û berê
van karê xezala

Serê memikê wan sor e
qorotê memikê wan sipî ne
mîna sêvê Meletê, hinarê Dêrikê deqdeqî
ne
Mîna gazocaxiyê Ceylanî ne
Li ser masê zérin û zivîn e
Zincîre dorê xalisî Muxlisî
Yadê zérê Reşadî ne
Lo lo rebiyo qurbano
Wezê aşiq û sewdalîyê
Bejn û bala ya ortê me
Zalima qîza zâliman navê wê Têlî ye
Her du yê dinê, jê re bûne kole û xizmetçî
ne
Yek jê re qehwê dikelîne

Ya dinê dismal girtiye.

Hêdi, hêdi, yewas yewas bi ser de dike ba-
weşin e.

Mîna qaz û qulinga beriya jérîn e

Salé carekê serê xwe
Li zozanê Bingol û Serhedê Şerfdîn e
dixine sihûd û talih û iqbalâ gelek xortan
Li cem rebê alemê qe tu nîn e
Ezê nika niha bibêm şihadâ ji cimeheta
hazir rakim
Jinê çê daima dibe qismetê mîrê kotî ne
Têlî...
Were Têlî, Têlî...

yê

Kerkükê, Kerbelayê

Min ê xwe berda, Meka Mukerim.

Medîna Munewer kiriye tewafa kevirê he-
cê

cîhê tobayê

Min ê xwe avêt girê Erefayê

Na na wele min got vî wetena, wetenâ ta-
hîri

Muqadîsî

Sebr û deyaxa dilê min lawikê xelkê lê na-
yê

Min ê xwe pêda pêda berda bajarê Iraqê

Serê kuçe û sükê û vê Bexdayê

Sibeyî min dî keçikek rûniştiye di binê de-

were Têlî, Têlî...

De lê lê, zâlimê...

lê, lê, lê, lê...

Rebiyo qurban sibeyî

Wez ê diçûm mala bavê Têliyâ xwe bi mî-
vanî

Rebiyo heyran sibeyî wezê diçûm mala ba-
vê

Têliyâ xwe bi mîvanî

Mîna hîsira pepûka, evdala

li ber qulikan û pacan min ê ji xwe re kir
guhdarî.

Min bala xwe dayê

Têlî sala par vî çaxî

Delalîka ber dilê min bû
sala îsal ji xwe re ketiye bext û
tora kalê heftê û heftê salî.

Na, na wele kor poşman

Ez ê vedigeriyam dîsa li ber qulikan

û pacan li ber dîwaran

Mînê histûxwarkirî

Mînê vê sibê kir guhdarî

Min bala xwe dayê

Ji terefê rebê alemê de

Xanî li min qul dibû

Bilbilî ji ezmanê heftan hat û

li ser çong û çengê min danî.

Bi min re xwendîye bi kurmancî

bi zazakî, bi romanî

vê sibê dîsa bi cil û çar zimanî

Digot: Lo lo, lawiko histûxwaro, mahrû-
mo

Mexsedî miradê dilê te ci ye?

Mînê digot: Mexsedê û miradê dilê min

Têlî ye

Digot: Bi sond û qesemê

Mexsedî û mirada dilê te û Têliyê

li vê dînyê nabe

ew ê here cineta baqî

lo lawo erşê ali

min dît wê gavê Têliyê serê xwe rakir

Ji nava ciya û balgiyan bang dikir

Digot: Lo lo lawiko, mahrûmo, rûreşo

vireko, derewino

Zozanê Bingol û Şerfdînê bişewite

Salik û diwazde mehê Xwedê me bir çem û

kanî

Na na wele ji heft saliya min û te de
hetanî emrê me bi ganzdeh û panzdeh

emê tê da bi hev û du re gerîyan bi xortanî

lo lawo bi qızanî

lê kuliya zimanê te nexwaribû

ava reş bi çavê te re neçübû

Rokê te yê ji heval û hogirê dora xwe re

bigota:

dîle min ketiye Têliyê

wê gavê min û te yê hevdû birevanda

tê ji min re bîba malxo

ezê ji te re bibama malkebanî li ber malî

welê tu yê vê sibê li hal û demê min napî-
sî

ezê ketime bext û tora vî kalê heftê û heftê

salî

Rojê carê mirin çêtir e ji min re ji vî halî,

Têlî...

Gotin: Husenê Faro

Berhevkar: CIYA MAZİ

De lêlê, lê Têliyê, lê, lê...

Minê digot têliyâ min lê hayê

çavreşa min lê hayê

Bejin zirava ber dilê min rabe lê hayê

Bîra qeda û heftê bela bê

li zewaca dilketinê erşa rokê vê dînyayê

malê bavê min çiqas pir bin

temamî bavêjim Turkiyayê, qedera

Welat li teresê bavê te be

çima qelen ji bavê te dernayê

Na na wele ezê aşiq û sewdalîyê

bejn û bala te li yê bû mîna êsîra

pepûka, evdala bi Baba Dewrêşî

wezê ji xwe re digerim li rûkê vê dînyayê

min ê pê da pê da xwe berda

Şamî, Helebê, Hurmîzê, Hamûdê, Huma-

ra Çinarê

ji xwe re dixwîne Quranê

Mane dike rûpelê bimbareka vê umayê

Weleh min ê qasekê bal û dîna dilê xwe

dayê

Keçikê bang dikir, digot:

Lo lo lawiko, mahrûmo, histûxwaro

tu ci li min dinêri

ji min re dibêjin Meyremayê

Tu were vê sibê li kîleka min rûnê

ezê ji te re bixwînim Quranê

Mane bikim rûpelê bimbareka vê umayê

hetanî sala sed û yekê tu li kîleka min rûnê

tu carî mirina her du rî her çar rûyê din-

yayê

di bîra te nayê

Pirtûka qedexekirî xelata herî mezin wergirt

Romana bi navê "Hêlin" ango "In der Nacht über die Berge" ku ji aliye rojnameger-nivîskarê kurd Mahmud Baksî û rojnamegera swêdi Elin Clason ve hatiye nivîsin, li Awusturyayê "Xelata 1998 ya Ciwan û Zarokan" wergirt. Encama vê çalakiyê di meha adarê de hate ragihandin. Lê ji ber ku Mahmût Baksî nexwes ket, ji dêl wî ve jina wî xelat ji destê Wezirê Dewletê yê Awustralyayê wergirt. Beramberi vê xelatê kesen xelatgir dê 35 hezar şîlinî bistin. Romana Hêlin yekem car di sala 1983'an de li Swêdê bi swêdî peyre jî di sala 1988'an de bi elmanî çap bû. Naveroka romanê li ser malbateke kurd e, ku piştî Derbeya 12'ê rezberê dibe hedefa dewleta Tirkîyeyê û bi malbatî di ser çiya re derbasî Suriyeyê dibe. Malbat piştî diçe li Swêdê bi cih dibe. Pirtûk, dijwarî û nexweşiyê sirustî û zilma dewletê derdixe pêş.

Mahmut Baksî ji bo me dîtinê xwe wiha anîn zimên: "Xelat di eslê xwe de, di şexsiyeta min de, da-ne zimanê kurdî. Ji ber ku hatiye qedexekirin. Serbilindahî jî ji gelê kurd re ye û ji şervanê kurdan re ye, ku ew serê me bilind dîkin." Baksî her wiha bal kişand ser girîngiye bi kurdî nivîsandinê û bang li nivîskarê kurd kir ku bi kurdî binivîsin. Baksî wiha axivî: "Diyar e bi vê

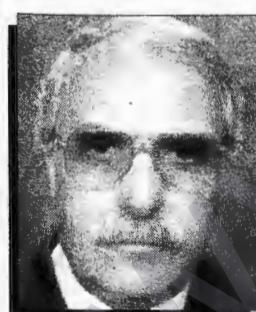

xelatê zimanê kurdî di warê navneteweyî de bi şeweyekî fermî tê pejirandin. Dîsa diyar e qedexekarî bêkîr e. Zimanê neteweke bêwelat xelatan wêdigire. Ev jî dewlemendî û bikîrhatibûna zimanê kurdî dide xuyakirin."

A.WELAT / STOCKHOLM

Sîstema şerê taybet dipelişe

CELALETTİN YÖYLER

Van rojên dawî em dibînin ku li her hêlê û li ser hev cerdevanê eşîren mezin, dest bi çek-berdanê kirine. Li hêla dinê jî tê dîtin ku êrîşen leşkerî yên bi çekênen nûjen û bi lekêن leşkerî, bi rewşike şikestî û bê-encam û ji hev de ketî dertê meydanê. Li hêleke dinê jî, dîsa em dibînin ku "Lijneyâ Ewlekariya Neteweyî (MGK)" bi tundi ferma ser çete û kontrayan dide û dibêje: "Herne ser wan heta ku diçe, bila biçe." Ev biryar û fermanê han mirovan matmayî dihêlin. Lewre yên ku biryar û fermanê çûna ser çeteyan didin, wan bi xwe çete saz kirine. Ev jî tiştekî eşkere û diyar e, ku çete yên dewletê ne, ne ku bi xwe xwe afirandine. Yên ku ew afirandine di radeyê herî bilind ên komarê de ne. Wekî çawa (Rojnameya Zaman) ê di hejmareke xwe de, peywendî û têkiliyên telefonî yên di navbera. Yeşil û yek bi yekîn mezinê komarê hetanî Serokmar Süleyman Demirel de jî, derxiste holê û ragihand. Lê bi dîtina min li hemberî vê eşkerekirînê tu deng jî derneket. Yanî

nexwestin ku vê bûyerê tev bidin. Lewre çiqas tevbîdana dê ew qas bêhn derxista. Yeşil jî vê eşkerekirina rojnameya Zemanê dipejirîne, ji rojnameya Aydinlikê re daxuyaniyekê bi rî kiriye û dibêje: "Ez zilamê dewletê me, min hetanî iro li ser navê dewletê mirov kuştine û daye kuştin. Bila ewqas min mezin nekin, lewre ez ne bi serê xwe me, bi emr û fermanan dewletê ez tevdigerim. Min ferma kuştina Akin Birdal jî nedaye. Dewlet a niha jî dikare min bigire. Lê naxwaze min bigire, ji ber ku hinekî karê wan heye, dê bi min bidine kiranê. Di dawiya qedandina karê min de wê min biku-jin. Lewre min hinek fermanê wan pêk neanîne." A ez di vê derê de pir baweriya xwe bi vê gotinê naynim. Lê bi rastî wê di dawiye de bikujin û bibêjin: "Çeteyan hevalîn wî, ew kuştin ji bo ku razêwan dernekevinê holê." Belê bi rastî di vê daxuyaniya wî de pir tiştine balkêş têne xuyakirin. Wekî çawa ku serokwezîr çendek beriya niha bi devê xwe got, "Mahmud Yıldırım hatiye kuştin." Ev gotineke pir xerîb e. Yanî yekî ku bi xwe serokwezîr be û ev gotina nerast çawa dikare ji raya giştî re bi nerastî bide diyarkirin û bibêje: Filankes hatiye kuştin, ku ev kesa jî ne kuştî be û di jiyanê de di nav tevgerên kontrayı de be. Ev gotina han hê di rojê de bi her kesî dide zanîne ku dewlet dê Yeşil bikuje û tevgerên kontrayı di stûyê wî de bihêle û xwe jê bide dûrxistin.

Pirtûkê Beşikçi bo kurdî hatin wergerandin

Pirtûkê İsmail Beşikçi "Li Rojhilata Navîn Terora Dewletan" û "Li Ser Ronakbirê Kurd Ramanin" bo kurdî (zaravaya soranî) hatin wergerandin. Wergerê pirtûka yekemîn Zagros Zerdeşti, yê duyemin jî Mehabad Kurdi ye. Her dû pirtûk jî niha li ber çapê ne.

Mehabad Kurdi li ser wergera pirtûka bi navê "Ramanin li ser Ronakbirê Kurd" da xuyakirin ku, ev karekî pêwîst bû. Ji ber ku Beşikçi civaka kurdan gelekî baş dinase û pirtûkê wî awêneya civaka kurdan in. Mehabad Kurdi heta niha pirtûkê Serokê Giştî Partiya Karkerê Kurdistanê PKK'ê Abdullah Öcalan "Li Kurdistanê Kêseya Kesayetiye" û "Nivîsen Bijarte" bo zaravaya soranî wergerandin. Kurdî, li Hewlîrê ji dayik bûye. Niha li Swêdê mamostatiyê dike. Di gelek weşanan de nivîsen wî derçûne.

Zagros Zerdeşti jî sebaret bi vê wergerê da zanîn ku, ev wergerake derengketi ye lewre kurdê soranaxêv ji pirtûkê Beşikçi bêpar in. Bi pey agahîyen wî, wê Însituya Kurdî ya li Stockholmê vê pirtûkê çap bike. Zagros Zerdeşti li Silêmaniye ji dayik bûye û mamosteyê zimanê kurdî ye. Wî heta êsta bo zimanê kurdî gelek werger pêk anîne.

A.WELAT / STOCKHOLM

Ev tevlîhevî û bigirkêşiyê di nava komarê û kontrâyên wan de, hem jî çek-berdanê cerdevanê wan, diplomasîya bi destê leşkeran, hemû bi hev re encamê pêşveçûnê şoreşgerî ne, roj bi roj ðerdikevine holê. Dîsa em dînihîrin ku li cur bi cur deverên cîhanê ji bo pirsgirêka kurd, civîn û konferasîn navneteweyî û deverî tê lidarxistin. Wekî çawa konferansa li dewleta Misirê, li Elmanyayê, li Yekîtiya Komelê Ewrûpê û li birek deverên cîhanê. Gelo ev bi xwe têne lidarxistin, an bi hinek ked û xebatên hêja hatine peydakirin? Bi rastî ev berhemêni mirovahî û neteweyî bi xwîna hezaran têkoşerên leheng hatine bidestxistin, loma kesen xudan baweriye mirovahî jî, destekê didin. Dîsa em dibînin ku di nav komara Tirkîyeyê de jî, qala hinek mafê çandî û gelêri, perwerdehî têne kirin, ev jî, berhemêni keda têkoşina neteweyî ne.

Tiştîn ku dixwazin li parlamento ya Tirkîyeyê bînîn rojêvî, her çiqas bi awayê dîtina wan a fermî be hem bêhemdi be jî, tiştîn ji bo me, bînîne rojêvî jî, wê bi xwe riya rast derkeve holê. Ji ber ku heger mafê perwerdehiyê bê pejirandin, mafê weşana televizyonê bête dayinê, ew bê wezareta çanda kurd nikarin vê weşanê bidine meşandin. Yanî dema ku dewlet qala van mafan dike, divê ku em baş bizanibin rojêni ronahî pir nêzîk in.

A ji bona van sedeman ez dibêjim silav li têkoşînâ mirovahî ya bêhempa be.

Béceme

Wekî ku tê zanîn di demsala zivis-tanê de li gundên Kurdistanê şevbuhêrk pir digerin. Hesen jî êvarekê ji mal derdikeve û diçe şevbu-hêrka gundiyê xwe yê bi navê Şemdin. Şemdin hem gundiyê Hesen e û hem jî hevalê wî yê leşkeriyê ye.

Hesen û Şemdin ji mêt de hev û din nedîtine. Sohbeta wan pir xwes e. Dikevin nava galegala serboriyên leşkeriyê, şev li wan bi nîvî dibe. Hesen ji nişka ve çengî ser xwe dibe û li saetê dinêre ku nîvî sevê ye. Dibêje:

— Tertib! Bi Xwedê sev çû! Hûn des-tûra min bidin, ezê rabim herim! Her du gundi tev de derdi kevin devê derî ku ci bibînin; xumxuma baranê û wekî ku tu devê kun bera erdê bidî. Baran pir bi şid dibare. Şemerdîn:

— Hemşeriyê min, ma qey tu li deriyê
tawa yî? Hema ev der jî mala te ye. De
kerem bike em herin hundir, îşev li vir rakeve û se-
rê sibê bixêr tu yê herî mal, tiştek nabe. Ger tu herî
tu yê tev şil bibî. Şemdin radibe cihê razanê amade
dike, Hesen jî derdikeve derive. Şemdin ji xwe re di-
bêje: "Hesen çûye ser destavê dê anîha were." Qe-
derekê wext derbas dibe, Hesen nayê. Şemdin dike
ku rabe bê ka Hesen çilo kir? Kir ku rabe derî veke
binêre, Hesen jî nedît ve derî vekir û çilo pilo kete

hundir. Şemdîn matmayî ma' Wekî ku tu Hesen di
nava gola avê de bikî û derxînî wilo şil bûye û poş-
teke reş jî di bin çengê wî de ye. Şemdîn dipirse:

"Tertib ev ci ye? Ev ci hal e? Tu bi ku ve çuyi?
Malava!"

Hesen dibêje: "Ma ezê bê bêceme (derpê) raketa-ma? Ez çûm min pêcemeyê xwe ji mal anî."

ADAR JIYAN

BI XELAT...

XACEPIRSA BI XELAT (124)

XACEPIRSA

Bersiva Xaçepirsa 122'yan

Xaçepirsa me bi xelat e.
Di 15 rojan de çi bersiv
bigihijin destê me, emê wan
binirxînin û bi riya pişkê li 5
kesan belav bikin. Xelata hej-
mara me ya 124'an Kaseta
filmê Isa Mesîh e.

Jérenot:

Ji bo ku bersiva we bê
nirxandin, divê hûn "Peyva
Veşarı" di nava qutiyên li bin
xaçepirsé de binivisin û-tevî
navníşana xwe ji me re
bigînin.

Penc kesen xeleta hejmara 122^yan pirtûka S. Aydînlîk a
bi navê "Özgürlige Yürüyüş" qezençkirine ev in: Cüneyt
Botan/Wan, Servet Sanîca/Enqere, Jiyan Ronîzer/Batman,
Metin Bulut/Edene, Sevcan Rıdvan/Dîlok

Bi soranı Betili		Hest Lavlav (Cureyeke giya)		Berapaşki çhok, erq		Roj...		Zebeş	
Şehidek (Wêne)	8			Term		Çetin ...		Tipeke dengdar	Cahil
Saztyeke ezmanî					Notayek			Cinavkek	
Navê baceki					Jan			Asfalt	2
Berapaşki lay		Kesê ji aqilê xwe kêm, din Serhildér	1	Pirozbahi			Keç		
Tipek				Tipeke dengdar			Teşwiq- kirin		Tipeke kurdi
	5	Rade, sekiye			Nazenin			3	
Cihê şil Iske... (Awayeke girînê)		Hesan		Berepaşki küçük, tûle					
			Dawera argonê		Dawera				
			Şaris- tanîyek		azotê				
				Haflz....					
				4					
		Xwîska mezin							
Tipa yekemin		Tipeke dengdar			Bizava hewayê				
Hêrsbûn, xeydin					Dengdara 'enî'				
	9							6	
						Tipa piştî 'Myê'			

PEYVA VESARI

1 2 3 4 5 6 7 8 9

TSOTLEŞKERÊN TIRK ZAROKÊN
KURDAN PERWERDE DIKIN..RAST
BINIÜSE
LAW
KURÈ
ERMEÑİYANAPO BI XWE ERMEÑI YE
ONNO TUNG ERMEÑI YE
ARA GÜLER ERMEÑI YE
ARSHIL GORKY ERMEÑI YE
PETROSYAN BI XWE ERMEÑIYEGELO EZ
Jİ NE
ERMEÑI
BIM?

phonet.

WELAT
AzadiyaROJNAMEYA HEFTEYÎ
(Haftalık Gazete)

- Xwedi (İmtiyaz Sahibi)
M. NURİ KARAKOYUN
- Yönetim Yeri
İstiklal cad. Asmalı Mescit sok. 35/37 No:308 Beyoğlu/Istanbul TEL: (0 212) 251 79 37-251 90 13 FAX: 251 95 85
- Berpîsê Karên Nivîsaran (Yaz İşleri Müdürü)
M. SALIH TAŞKESEN
- ÇAPXANE
Yeni Asya Matbaacılık A.Ş.
- Yayın Koordinasyon:
Gündem Basın ve Yayıncılık San. Tic. Ltd. Şti.
- BELAVKIRIN BİRYAY Dağıtım
- NÜNERİTYÊN ME (Temsilciliplerimiz)
München:
(Nûnerê Gîşî yê Ewrûpayê)
Mahmut Gergerli Tel: 49 871 672 29 Fax: 49 871 670 815
- Brûksel:
Medeni Ferho 32 532 721 12 03
- Swîre:
İhsan Kurt Tel-fax 41 21 652 76 07
- Bonn:
Ahmet Baraçlıç 49 228 66 17 40
- Hollanda:
S. A. Fewzi 31 104 85 55 43
- Suriye:
Jana Seyda Hâlim Yusiv

Dewleta tirk her cade şermezar bena

Nê rojanê peyinan de xeylê qerarî amey girotin. Giratinê nê qeraran ser kes şeno wina vajo dewleta tirk ewro şina kofî awa qewniyena û roj ra roj dostanê xo kena vinî zey Almanya û Fransa. Siyasetkarê dewleta tirkê teveriye ewro nêwetanê şirê tever.

Serdar û sermayanê dewleta tirk ra kamînî politika sero fekê xo akrê, dişmenîna cîrananê xo anê ziwan. Hemû cîrananê xo dişmen vînenê, plan û programê xo jî goreyê dişmenin virazenê. Goreyê dewleta tirk, Suriye, Irak, İran, Kıbrıs, Ermenistan, Yewnanistan û cîranê bînî pêro dişmenê ci yê. Çimê nê dewletan pêrin herda Tirkîye de estê û niyê wazanê Tirkîye birijnê û mabenê xo de bara kirê.

Coka serdarê dewleta tirk tim û tim nê dewletan û şarê inan piya zey dişmenî müsnenê şarê xo û wazanê şarê tirk hem şarê nê dewletan û hem jî nê dewletana dişmen kirê. Yanê tim û tim mabenê şaranê nê dewletan û şarê tirk de toximê dişmenin karenê. Dewletê ke nameyê ci cor de niwisyayê dişmenê dewleta tirk ê, niyê a mesela ma û niwîse ma niya. Belkî kes êkê nameyê ci no cord ravêreno inan sero vindro ê jî dewleta tirk ra kêmî nêmanenê. La belê ma yê wazem heveyê jî tiya vînayin û fikiranê dewleta tirk ê politikaya teveri sero vindim. Nê dewleti çira pêro dişmenê ci yê?

Zek yeno zanayin qandê dişme-

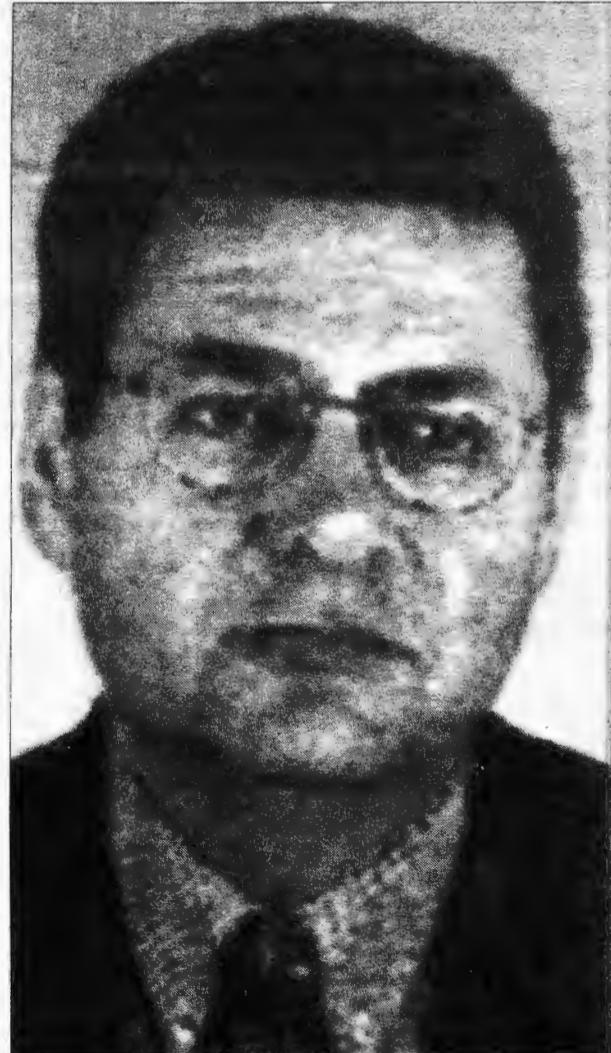
nîna mabenê nê dewletan û dewleta tirk de heveyê sebebên dîrokî û ewroyînî estê. Nimûne, dewleta tirk leteyê dewleta ewroyina piya jî leteyê hera Suriye û bado jî leteyê hera Kıbrîsî fisto xo dest û wzana wija çend hezaran rê dewleta xoserîn rono. Ewro jî çim vardawo petrolê Musul û Kerkukî wezana wijay jî xo dest fino. Qandê nê wastenanê xo ca ardin jî awa ewro wazena başûrê Kurdistanî de dewleta tikmenan rono. Ne û zey nînan hewna xeylê sebebî estê. Coka nê dewletê wext wext nê wastenanê xo anê ziwan û dewleta tirk jî tim û tim reaksiyon musnena vatananê nê dewletan.

La belê nê rojanê peyinan de heveyê tevay vejjay werte ke vaten ke ca de bo dewleta tirk şas mend. Rastî gerek şas mebiyayê. Çimki nê çiyê ke ewro vejjay werte gerek rew vejjayê werte. Nînan ra oyo ke dewleta tirk şas ternê, qerarê parlementoya Fransa bi. Fransa badê 80-85 seran qerarê qetliama ermeniyan silasna. Dewleta tirk teva wo winayin nêpawîtê û bawer nêkerdê qeraro winayin parlementoya Fransa ra vejye-no. Çimki Fransa dosta dewleta

tirk, dişmenê PKK bî. Parlementoya dosta Tirkîye û dişmena PKK ra qerarê qetliama ermeniyan silasnamen nêvejeyeno. La belê vejya. Pey ra parlementoya Ewrûpa jew qerar girot dewletê ke tifinganê dewletan Ewrûpaya haqê mardiman îhlal kenê, ambargoyê tifinganîyo a dewlet sero roniyo.

Qerarê parlementoya Ewrûpa pey ra jew jî Amerika ra ame û dewleta tirk tam şas ternê. Mahkamaya qanûna bingehîna Amerika PKK rê terorist vaten tam mebo jî hewa da. Zek yeno zanayin dewleta tirk her çiqas zey dewleta xoserîn aysena jî rastîn de girêdayiya Amerika wa. Hem tenya winî zey dewletan bînan jî nî. Vêşiyê şarê Tirkîye wa piya xeylê dewletê bînî jî tirkîye zey eyaleta Amerika vînenê. Zey nînan nê rojanê peyinan de xeylê qerarî amey girotin. Girotinê nê qeraran ser kes şeno wina vajo dewleta tirk ewro şina kofî awa qewniyena û roj ra roj dostanê xo kena vinî zey Almanya û Fransa. Siyasetkarê dewleta tirkê teveriye ewro nêwetanê şirê tever.

MEMED DREWŞ

Mebûsê Partiyâ Sosyalist ê Fransa Jean Paul Bret, serva ke Terteleya Ermeniyan sero, qanûna pêşnûma hadre kerdibi û a pêşniyaza ci ji edi meclisê de amebi qebûlkerdin, çapemeniya tirk zey dişmen da şinasnayin.

Ayîn û dergûşeye gerdûnî:

Futbol

Spor, ji bo tenduristiya mirovan pêdiviyeke bingehîn e. Lî dema ew pêdiviya bingehîn, cihê xwe ji hestêن kapitalistan re bi-hêle, mirov nikare bibêje ku ew ji bo tenduristiya mirovan pêdiviyeke bingehîn e. Pişti kemilîna kapitalizmê naveroka hemû cureyên sporê guherî û ji armanca xwe avarê bû. Ëdî spor bi taybetî futbol ayînên dînî tîne bîra mirov. Di vê ayînê de yarîgeh (stadyûm) bi rola perestgehê, temaşkar ji bi rola yên ku zikrê dîkin, radibin. Alîgirêñ tipan (takum) wekî alîgirêñ tarîkatan tevdigerin. Gelekî bêtahamûl in. Bo nimûne, di mihrîcana dawîn ya futbolê de hemwelatiyekî Kolombiyayê listikvaneñî Kolombiyayê kuştibû, ji ber ku bûbû sedema têkçûyina Tipa Neteweyî ya Kolombiyayê. Ji ber vê yekê mirov dikare futbolê wekî ayîneke gerdûnî bi nav bîke. Balkêştîrîn mînak di vî warî de, şerê Honduras û El Salvador e. Van her du dewletêñ Amerikaya Başûr, ji ber tirata (mac) tipa her du dewletan şer kiribûn. Li aliye din û bêhtir dirûva qumarê li sporê dikive. Ji ber ku bi milyonan kes li ser tiratêñ futbolê şert digirin û pereyên geleki mezin di van bahîsan de tê bikaranîn. Ev qumar ji li ser gepa nanê gelêñ bindest tê listin.

Kûpa û gelêñ xizan

Balkêş e, ev pevçûn û şerîn ji ber futbolê, bêhtir li welatêñ ku rîveberiyêñ zordar hene, pêk tê. Wekî ku diktatorê Spanyayê Franko li xwe mikur hatibû, yarîgeh wekî dergûşen ku gelan dihejînin, têñ bikaranîn. Gelêñ bindest bi futbolê wekî endamêñ tarîkatan dikevin edrê û ji bo tipa xwe dimirin û dikujin. Di navbera salêñ 1983 û 1993'an de li Arjantînê pişti encama tiratan bi sedan kes

mirine. Romanivîsê navdar ê Ûrûguayî Eduardo Geleano di pirtûka xwe ya bi navê "Li Ber Tav û Siyê Futbol" çêlî tiş-têñ balkêş dike. Li gorî nivîskarê Kovara Papîrûsê Tuncay Arslan ku hejmareke taybet li ser futbolê amade kiriye û ji pirtûka Geleano sôd wergirtiye, li Arjantînê tipa Rîver Plata 2-0 zora Boca Juniors a Buenos Airiesê dibe. Pişti tiratê du alîgirêñ tipa Rîverê têñ kuştin. Di heman rojê de alîgirekî River Plata derdikeye televîzyonê Arjantînê û li ser kuş-tina her du kesan wiha dibêje: "Niha em bûne 2-2 û ser bi ser derke-tin." Li ser van yekan di sala 1993'yan de, li Arjantînê dad-gerek listina futbolê "heta ku şî-deta futbolê dane-keve asteke nîzîm" qedexe dike.

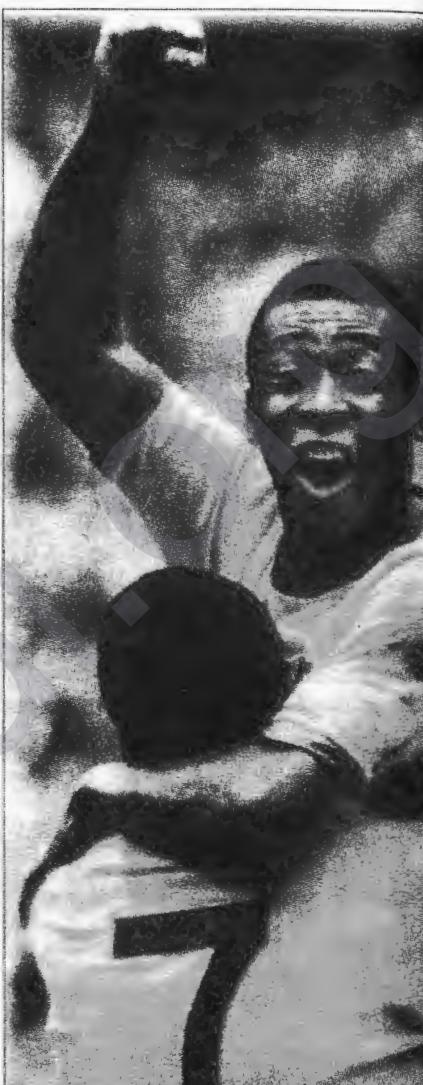
Li Tirkîyeyê jî bûyerên bi vî rengî êdî wekî tiş-têñ asayî têñ dîtin. Fanatîkên futbolê bi ser malan de digirin. Bi destpêkirina maçen Mîhrîcana Futbolê ya Cîhanê dîsa alîgirêñ tipan pev çûne. Li Parîsa Fransayê, pişti ti-rata yekemîn ya di navbera Brezilya û Skoçayê de gelek kës birîndar bûne. Li aliye din tesîra futbolê li ber karûbarêñ dewletan ji dibe asteng. Ji ber vê yekê Serokwezîrê Belçikayê, temaşkirina tiratan li wezîran qe-dexe kiriye.

Di Mîhrîcana futbolê ya 98'an de ku li Fransayê tê lidarxistin, 32 tîp cih digirin. Li gorî encama lêkolînan wê nêzîkî 37 mîlyar kes, tiratan li mala xwe temaş bikin. Wê 37 mîlyar kes di navbera 10-15 rojan de şerê ku li welatêñ wan pêk tê, ji bir bikin. Wê ew bi amûren şerîn psîkolojîk bikevin nav xewîn û xeyalîn derewîn. Ev ji bo Tirkîyeyê jî bû fersendeke mezin. Ew ji wê di van çend rojan de şerê li Tirkîyeyê bi gelan bide jibîrkirin. Kanalîn televîzyonê tîk hemû kadroyen xwe şandine Fransayê. Hemû kanalîn televîzyonê bernameyên zindî pêşkêş dîkin. Bi 10'an mîlyar dollar pere bo van bernameyên zindî têñ vejetandin. Dewleta tîk ji bo şerê qirêjî

jî lêçûnêñ bi vî rengî terxan dike. Dibe ku hinek bibêjin; dewleteke wekî Tirkîyeyê ku hemwelatiyêñ wê ji birçîna dimirin, çawa dikare bi mîlyar dolaran pereyân bo van tiştan hilîne? Dikare hilîne! Ji ber ku niha deweleta tîk dixwaze li Kurdistanê, bi riya futbolê dest bi asîmîlasioneke nû bike. Niha li çar aliyeñ cîhanê jî welatêñ xizan di nav xwe de şer ne. Ji Afrîqayê bigirin hetanî Rojhîlata Navîn, li her cihî şer heye. Adetî gelêñ bindest ji cîhanê têñ koçberkirin. Li ber çavê cîhanê ev qas mirov bê cih û war dimînîn, lê ne xema dewletêñ ku ji bo kûpaya cîhanê bi trîyonan pereyân xerc dîkin e. Bi gişti ew dewletêñ ku bes-darî kûpaya cîhanê jî bûne, gepa nanê gelê xwe ji devê wan deranîne û li vê qumara mezin xerc dîkin. Li gorî ragîhandinan lêçûnêñ sporê di salekê de nêzîkî 250 mîlyar dollarîne. Ev ji dide xuyakirin ku, aboriya sporê di nav aboriya cîhanê de cîhekî gelekî girîng digire. Jîxwe yet ji tiş-têñ herî girîng jî wekî ku gelek aborînasen navdar radîghînîn, êdî futbol bûye şaxekê endustiryê. Ev listika temaşeyî, ku mirovan pê sebra xwe dianî, bûye nav-gîna pere qezencîkirin. Ji ber vê yekê mafya li vî warî dide lotikan. Wekî mînak Kevneserokê tipa Fenerbahçe Ali Şen ji aliye hin lêkolîneren ewrûpî ve, wekî şaxa mafyayê ya Tirkîyeyê tê binavkirin. Wekî diyar e alîgirêñ Fenerbahçe, ji her kesî bêhtir piştgiriya şerê taybet dîkin. Dîsa faşîstê navdar Oral Çelik van rojê

dawîn wekî serokê tipa futbolê ya Meletiyê hate neqandin.

Her wiha di warê mafê weşandina bernameyên sporê de jî pereyên mezin têñ xerckirin. Di sala 1996'an de mafê weşana Olîmpiyatêñ Atlantayê bi 895 mîlyon dollarî hatiye firotin. Dîsa mafê weşana Olîmpiyatêñ Sydney 2000'an jî, bi 1.3 mîlyar dollarî hatiye firotin. Di sala 1948'an de televîzyona BBC ji bo Olîmpiyatêñ Londrayê 1.000 sterlin bi gorî pereyên îroyîn 30 hezar dollar daye. Dîsa li Amerikayê, kanala bi navê CBS bi tenê ji bo weşana beşcke sezona lîgê 500 mîlyon dollar daye.

"Cîmbom em ji yê ku ji te hez dike, bêhtir hez dîkin"

Balkêş e dewleta tîk sloganêñ alîgirêñ tipan jî diguherîne. Demekê Amediyan ji bo Galatasarayê çîma ku kîfa Serokê Gişti yê PKK'ê Abdullan Öcalan jê re dihat, di maçan de ev slogan diavetin: "Cîmbom em ji te hez dîkin, lê em ji yê ku ji te hez dike, bêhtir hez dîkin." Li hemberî vê yekê dewletê rengê sloganêñ alîgirê Galatasaray guhart û bi tevalî mantiqekî njadperestî lê bar kir û bi soganan, şîdetâ ku dixwest di futbolê de pêk bûne, bi vê sloganê xwe da der "Cîmbom em ji bo te dikarin bimîrin û em ji bo te dikarin bikujin." Pişti destpêkirina şerî psîkolojîk Galatasarayê jî xwe kire şîrikê vê yekê û bîryar girt ku tiratêñ xwe li Amedê li dar bixe. Pişti ku ev nûcê di rojnameyan de derketin, hemû saziyên dewletê piştgiriya vê bîryarê kirin û heta bi Çevik Bir ji wekî şert daxuyand ku eger Galatasaray biçe Amedê, ew dê dev jî tîpa xwe berde û bîbe Galatasaray. Wekî tê zanîn Çevik Bir gotibû, bilâ Wanspor di liga sereke de bimîne. Li gorî raya gişti armanca vê bîryarê ew e kî li Kurdistanê mîjîyê ciwanan bi riya futbolê av bidin û wan ji teygera azadiyê dûr bixin. Ji aliye din ve tê gotin ku digel wan tiş-têñ jorîn ev rengê piştgiriyeke nû ji di nav xwe de dihewine. Lî diyar e kurd ji dikarin rengê bidin wan tiratan û wan bikin pêpelük bilindkirina daxwazîn ne-teweyî.

